

Turun yliopisto
University of Turku

VANHEMPIEN ODOTUKSET LASTEN JALKAPALLOHARRASTUKSEN KASVATUSTOIMINNALLE

Jessica Kannosto

Siiri Lilja

Pro gradu -tutkielma

Turun yliopisto

Opettajankoulutuslaitos

Helmikuu 2020

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Kasvatustieteiden tiedekunta, Opettajankoulutuslaitos, Rauma

Jessica Kannosto ja Siiri Lilja: Vanhempien odotukset lasten jalkapalloharrastuksen kasvatustoiminnalle

Pro gradu -tutkielma, 65 s., 3 liites.

Kasvatustiede

Helmikuu 2020

TIIVISTELMÄ

Tutkimuksessa selvitettiin, miten tärkeiksi vanhemmat kokevat kasvatustieteiden ja kasvatustieteiden kasvatustoiminnassa. Lisäksi selvitettiin, miten vanhemmat arvioivat kasvatustieteiden toteutuvan tällä hetkellä. Kasvatukseen liittyviä odotuksia tutkittiin liikunta-, terveys- ja tapakasvatukseen sekä moraalis-eettisen ja sosiaalisen kasvatukseen näkökulmista.

Tutkimuksen aineisto kerättiin Webropol-kyselynä kesän 2019 aikana. Kysely lähetettiin 12 sattumalta valikoituun seuraan sekä kysely jaettiin Facebook-ryhmässä Suomalainen junnufutis, jossa on yli 7000 jäsentä eri puolilta Suomea. Tutkimukseen osallistui 422 vanhempaa yhteensä 69 eri seurasta. Kyselylomake muodostui taustatiedoista (vanhemman sukupuoli, lapsen sukupuoli ja ikä, seura, harrastuksen kesto ja kustannukset) sekä kymmenestä kasvatustieteiden väittämästä, joiden tärkeyttä vanhemmat ensin arvioivat. Tämän jälkeen he valitsivat kolme tärkeintä ja kolme vähiten tärkeintä asiaa lapsensa jalkapalloharrastuksen kasvatustoiminnassa. Lisäksi he arvioivat niiden toteutumista tällä hetkellä. Vertailua tehtiin vanhemman ja lapsen sukupuolen sekä lapsen iän perusteella.

Yleisesti vanhemmat arvioivat kaikkien kasvatustieteiden olevan tärkeitä paitsi sen, että lapsesta kasvaisi kunnianhimoinen kilpailusuuntautunut urheilija. Sen arvioitiin olevan vain jonkin verran tärkeää. Vanhemmat pitivät kaikkein tärkeimpänä asiana lapsensa jalkapalloharrastuksessa sitä, että seura kannustaisi lasta monipuoliseen ja elinikäiseen liikunnan harrastamiseen ja vähiten tärkeänä sitä, että lapsesta kasvaisi kunnianhimoinen ja kilpailusuuntautunut urheilija. Liikuntakasvatusta oli kaikkein tärkein sekä vähiten tärkein kasvatustieteiden osa-alue. Kaikki kasvatustieteiden toteutuivat vanhempien arvioiden mukaan tällä hetkellä melko hyvin. Parhaiten vanhempien arvioiden mukaan toteutui lapsen harrastuksen turvallisuus ja huonoiten terveellisten elämäntapojen oppiminen seurassa. Molemmat kuuluivat terveyskasvatustieteiden osa-alueeseen.

Naisille vähemmän tärkeää oli lapsen kasvaminen kunnianhimoiseksi ja kilpailusuuntautuneeksi urheilijaksi ja miehille vähemmän tärkeitä olivat tapa- ja terveyskasvatukseen liittyvät asiat. Poikien vanhemmille moraalis-eettiseen kasvatukseen liittyvät asiat olivat tärkeämpiä kuin tyttöjen vanhemmille. Nuorimman ikäluokan vanhemmat painottivat moraalis-eettiseen ja sosiaaliseen kasvatukseen sekä tapakasvatukseen liittyviä asioita muiden ikäluokkien vanhempia yleisemmin. Nuorempien ikäluokkien vanhemmat pitivät terveellisten elämäntapojen oppimista vähemmän tärkeänä kuin muiden ikäluokkien vanhemmat.

Asiasanat: kasvatustiede, urheiluseura, jalkapallo, vanhemmuus.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 KASVATUS JA SEN OSA-ALUEET	6
2.1 Liikuntakasvatus.....	7
2.2 Terveyskasvatus.....	8
2.3 Tapakasvatus	11
2.4 Moraalis-eettinen kasvatus	12
2.5 Sosiaalinen kasvatus	14
3 URHEILUSEURAT JA -JÄRJESTÖT KASVATTAJINA	17
3.1 Palloliiton kasvatustavoitteet	18
3.2 Valmentaja kasvattajana	21
4 VANHEMMUUS JA KASVATUS.....	24
4.1 Vanhemmuuden määritelmiä.....	24
4.2 Vanhemman tehtävät kasvattajana	25
5 TUTKIMUSTEHTÄVÄ	29
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	30
6.1 Tutkimusote ja lähestymistapa	30
6.2 Tiedonkeruumenetelmät	30
6.3 Aineiston kuvaaminen	32
6.4 Aineiston analyysi	35
6.5 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	36
6.5.1 Luotettavuus	36
6.5.2 Eettisyys.....	39
7 TULOKSET	41
7.1 Vanhempien arviot siitä, miten tärkeänä he kokevat kasvatuksen eri osa-alueet lastensa jalkapalloharrastuksessa	41
7.2 Vanhempien tärkeimpinä pitämät asiat seurojen kasvatustoiminnalle	43
7.3 Vanhempien vähiten tärkeinä pitämät asiat seurojen kasvatustoiminnassa.....	46
7.4 Vanhempien arviot siitä, miten kasvatusasiat toteutuvat tällä hetkellä heidän lastensa jalkapalloharrastuksessa	49
7.5 Vapaa sana -osio.....	51
8 POHDINTA	53
LÄHTEET.....	58
LIITTEET (3 kpl)	

1 JOHDANTO

Urheiluseuratoiminnalla Suomessa on pitkät perinteet ja sen perusteet ovat etenkin kansalaistoiminnassa sekä lapsien ja nuorien yhteiskuntaan sosiaalistamisessa. Suomessa urheilulle on osoitettu voittamisen ohella ja sen lisäksi tärkeä kasvatustehtävä, joka on lasten ja nuorten kohdalla erityisesti kasvattaminen liikunnalliseen ja terveeseen elämäntapaan. (Lämsä 2009, 15.) Urheilu ja liikunta ovat monelle yksi merkittävä kasvuympäristö perheen, ystävien ja koulun rinnalla (Hakkarainen 2009, 186–187). Vanhemmilla onkin usein odotuksia ja vaatimuksia urheiluseurojen kasvatustoiminnalle. Urheilu perustuu suurelta osin elämyksiin ja tunteisiin, minkä takia se tarjoaa mahdollisuuden kasvuun sekä tietoihin kasvatustekoihin. (Hämäläinen 2008, 137–138.) Ohjattu seuratoiminta yhteiskunnan näkökulmasta kuvataan hyvänä mahdollisuutena ja tapana, jolla voidaan ohjata lasten ja nuorten elämää toivottuun suuntaan. Näin urheiluseuratoiminnan voidaan ajatella suojelevan heitä haitallisilta vaikutuksilta. (Kokkonen 2015, 349.)

Urheiluseurojen kasvatusprosessissa yhdistyy sekä henkinen että fyysinen puoli, joten sen avulla mahdollistuvat erilaiset kasvatustilanteet. Urheiluseuratoiminnalla on myös mahdollisuus vaikuttaa lasten ja nuorten identiteetin kehittymiseen. (Koski 2007, 286–287.) Urheiluvalmentajilla, jotka toimivat lasten ja nuorten parissa, voi olla tärkeä rooli heidän elämässään ja urheiluvalmentajilla on mahdollisuus vaikuttaa positiivisesti heidän kehitykseensä. (Smith & Smoll 2012, 5). Valmentajat ja ohjaajat urheiluseuratoiminnassa toimivat kasvattajina, jotka opettavat lapsille ja nuorille liikuntataitojen lisäksi esimerkiksi käytöstapoja ja sosiaalisia taitoja (Hämäläinen 2008, 76–78).

Urheiluseuratoimintaan osallistuminen lasten ja nuorten keskuudessa on kasvanut viime vuosien aikana. Suomalaisista lapsista ja nuorista noin 51 prosenttia harrastaa aktiivisesti ja säännöllisesti urheiluseurassa liikuntaa tai urheilua sekä 11 prosenttia osallistuu silloin tällöin, joten urheiluseuratoiminnalla on mahdollisuudet tukea lasten ja nuorten kasvua (Kokko ym. 2018, 27). Lasten ja nuorten urheiluseuraharrastuksista jalkapallo on selkeästi suosituin, sillä alle 18-vuotiaita harrastajia jalkapallonharrastajia vuonna 2019 oli 106511 (Palloliitto 2019, sähköposti 24.1.2020).

Molemmilla tämän tutkielman tekijöille on pitkä urheilutausta ensin pelaajana ja myöhemmin myös valmentajana jalkapallossa, joten tutkielman tekeminen

urheiluseuratoiminnasta oli molemmille selkeä valinta. Aihe tarkentui kiinnostuksesta vanhempien näkökulmaan, koska tutkimusta valmentajista ja yleisesti urheiluseuroista löytyy jo jonkin verran. Juniorivalmentajina olemmekin siis kiinnostuneita siitä, millaisin odotuksin vanhemmat lapsensa urheiluseuratoimintaan tuovat. Opettajaopiskelijoina kiinnostus urheiluseurojen kasvatustoiminnasta on kasvanut ja tämän tutkielman avulla pyrittiin selvittämään vanhempien odotuksia seurojen kasvatustoiminnalle.

Tämän tutkimuksen lähtökohtana on jalkapalloa harrastavien lasten vanhempien odotukset seurojen kasvatustoiminnalle. Tavoitteena on selvittää, miten tärkeänä vanhemmat kokevat kasvatuksen eri osa-alueet ja asiat niiden sisällä yleisesti sekä millaisia kasvatuksellisia asioita vanhemmat pitävät tärkeinä ja vähemmän tärkeinä lastensa jalkapalloharrastuksessa. Lisäksi tutkimuksessa selvitetään, miten vanhemmat kokevat erilaisten kasvatukseen liittyvien asioiden toteutumisen tällä hetkellä heidän lastensa jalkapalloharrastuksessa.

Kasvatukseen liittyvillä asioilla urheiluseuratoiminnassa tässä tutkimuksessa tarkoitetaan liikuntakasvatukseen, terveyskasvatukseen, tapakasvatukseen, moraalis-eettiseen kasvatukseen ja sosiaaliseen kasvatukseen sisältyviä asioita. Näihin osa-alueisiin jako on tehty Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 liikunnan oppiaineen kohdalla mainittuja tavoitteita mukaillen. Tämän tutkimuksen tavoitteena on lisäksi selvittää vanhemman sukupuolen, lapsen sukupuolen ja lapsen iän yhteyttä odotuksiin lapsen jalkapalloharrastuksen kasvatustoiminnalle. Lisäksi selvitettiin, mitä merkitystä vanhemman ja lapsen sukupuolella tai lapsen iällä on siihen, miten tärkeiksi vanhemmat arvioivat kasvatusasiat sekä siihen, miten kasvatusasiat toteutuvat heidän mielestään tällä hetkellä heidän lapsensa jalkapalloharrastuksessa. Seuraavissa luvuissa määritellään kasvatusta ja sen eri osa-alueita, urheiluseuratoimintaa ja sen merkitystä kasvattajana sekä vanhemmuutta ja vanhempien tehtäviä kasvattajina.

2 KASVATUS JA SEN OSA-ALUEET

Tässä luvussa käsitellään kasvatusta käsitteenä ja alaluvuissa tarkastellaan kasvatuksen osa-alueita sekä urheiluseurojen, valmentajan ja vanhempien roolia kasvattajina. Kasvatus on jaettu osa-alueisiin Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 liikunnan oppiaineen tavoitteiden mukaisesti. Osa-alueet ovat liikuntakasvatus, terveystieteiden kasvatus, tapakasvatus, moraalis-eettinen kasvatus sekä sosiaalinen kasvatus.

Kasvatus on kasvatettavan ja kasvattajan välistä vuorovaikutusta. Se on inhimillistä toimintaa, jonka tavoitteena on edellytysten luominen ihmisen monipuoliselle kehitykselle ja kasvulle. Tarjoamalla ja säätelemällä kasvuvirikkeitä on kasvatuksessa mahdollisuus välittää kulttuuriperintöä sekä erilaisia tietoja ja taitoja. Kasvatus on kulttuurisidonnaista, joten yhteiskunnan rakenne sekä kehitystaso vaikuttavat siihen, miten sen piirteet määräytyvät. Kasvatuksella voidaan nähdä olevan kaksi tehtävää. Kasvatuksessa kulttuuriperintöä välitetään uusille sukupolville, joten sen yksi tehtävistä on sekä säilyttää että pitää koossa yhteiskuntaa. Säilyttämisen ja koossapitämisen lisäksi kasvatuksen tehtävänä on uudistaa yhteiskuntaa. Kulttuurin uudistaminen on mahdollista, kun kasvatuksessa tavoitellaan jokaisen yksilön ainutlaatuisuuden edistämistä. (Hirsjärvi 1983, 72–73.)

Kasvatuksen määrittelytapoja on sekä kuvailevia että normatiivisia. Kuvailevat määritelmät kuvaavat kasvatusta niin kuin se käytännössä toteutuu ja normatiiviset määritelmät kuvaavat sitä, millaista kasvatuksen tulisi olla. Ihmistä tulee kohdella aina välineen sijaan päämääränä, jolloin kasvatusta ei voida määritellä pelkästään kuvailevalla tasolla, vaan normatiivinenkin taso on huomioitava. (Puolimatka 1995, 84–87.) Kasvatuksella voidaan Leinon ja Leinon (1995, 7) mukaan nähdä olevan sekä suppea että laaja merkitys. Suppea merkitys käsittää ajatuksen siitä, että kasvatus on prosessi, joka muokkaa yksilöä syntymästä kuolemaan asti. Laajassa merkityksessä kasvatus käsitetään yhtenä kulttuurin osa-alueena. Kasvatus on toimintaa, jonka tarkoituksena on tukea yhteisön säilymistä sekä kehittymistä ja auttaa yksilöä sopeutumaan yhteisöön. Yhteiskunnassa arvostetut päämäärät määrittävät aina suunnan, johon kasvatustoimintaa pyritään kohdentamaan. (Leino & Leino 1995, 7–9.)

2.1 Liikuntakasvatus

Liikuntakasvatuksen voidaan laajasti ajatella olevan kaikkea liikuntaa, jossa otetaan huomioon kasvatuksellisia näkökulmia (Laakso 2007, 14–16). Liikunnasta voidaan puhua kasvatuksen välineenä, sillä yksi sen tehtävistä on täydentää ja tukea kasvatus- sekä opetustyötä (Jääskeläinen, Korpilauri & Tikkanen 1985, 20). Liikuntakasvatus nähdään Suomessa osana kasvatuksellista toimintaa, jota toteuttavat koulun lisäksi myös perheet, varhaiskasvatus, kerhot, kansalaisjärjestöt sekä liikuntajärjestöt (Sääkslahti 2015, 151). Liikunta oppiaineena ja siihen liittyvä kasvatustoiminta eroaa muista oppiaineista siinä, että kognitiivisten oppimisteorioiden hallinnan lisäksi oppijalta vaaditaan myös motoristen sekä sosiaalisten oppimisperusteiden hallintaa. (Laakso 2007, 16–18).

Pönkön ja Sääkslahden (2011, 139) mukaan lähtökohtana liikuntakasvatukselle voidaan pitää sitä, että lasta tuetaan hyväksymään oma keho terveellä ja myönteisellä tavalla sekä autetaan muodostamaan myönteinen käsitys itsestä liikkujana ja ylipäätään liikunnasta. Liikunnan kokeminen mielekkäänä sekä onnistumisen kokemukset ovat tavoitteita lapsilähtöisessä liikuntakasvatuksessa. Siinä tulee ottaa huomioon lapsen toiveet, tarpeet ja taidot sekä kohdata jokainen lapsi yksilönä. Liikuntakasvatus on kielteisimmillään koettu tarpeettomana, henkistä toimintaa haittaavana ja jopa syntisenä toimintana, kun taas myönteisimmillään sen on koettu edistävän henkisten ja fyysisten ominaisuuksien tasapainoa ja ihmisen kokonaispersoonallisuutta. Nykyisin, 1900-luvun loppupuolelta tähän päivään asti, liikuntakasvatuksen kasvatukselliset tavoitteet painottuvat kahdella tavalla: liikuntaan kasvattamiseen sekä liikunnan avulla kasvattamiseen. (Laakso 2007, 16–18.) Liikuntakasvatuksen kautta lapset ja nuoret oppivat liikuntataitoja, yhteistyötaitoja, liikunnan terveysvaikutuksia ja oman käyttäytymisen säätelemistä (Heikinaro-Johansson, Varstala & Lyyra 2008).

Liikuntaan kasvattamisella tarkoitetaan sitä, että liikuntakasvatuksen tavoitteena on tukea oppijan persoonallisen toiminnallisuuden ominaisuuksia. Tämä koetaan myös liikunnan erityistehtävänä. Liikunnan avulla kasvattamisessa liikuntaa käytetään kasvatuksen välineenä, jolloin pyritään vaikuttamaan yleisiin kasvatustavoitteisiin, kuten sosiaalisiin, persoonallisiin ja moraalisiin tavoitteisiin. (Liukkonen 2009, 28.) Käytännössä näiden kahden tavoitteen erottaminen on hankalaa. Yleisesti voidaan ajatella, että liikuntaan kasvattaminen on sidonnainen opetussisältöön ja liikunnan avulla

kasvattaminen puolestaan ilmapiiriin, kasvattajan ja oppijan väliseen vuorovaikutukseen sekä opetusjärjestelyihin ja -ratkaisuihin (Opetushallitus 2014, 175).

Liikuntakasvatus on saanut myös paljon kritiikkiä. Kasvattajat saattavat olettaa liikuntaan osallistumisen automaattisesti edistävän lapsen luonnetta, sosiaalisuutta, eettistä ajattelua tai moraalialia, eivätkä he osaa perustella asettamia tavoitteita liikuntakasvatukselle (Alderson & Cruchley 1990, 37–38). Tämän takia jo tavoitteen asetteluvaiheessa tulee huomioida eri-ikäisten oppijoiden fyysiset, motoriset, kognitiiviset, sosioemotionaaliset ja psyykkiset valmiudet ja kehityskohteet (Sääkslahti 2015, 152). Myös huolta liikuntakasvatukseen liittyen on aiheuttanut se, että liikunnanopettajina työskentelevillä opettajille on usein kilpaurheilutausta ja osa heistä kilpailee vieläkin aktiivisesti jossakin urheilulajissa. Tämä on koettu haasteeksi sen vuoksi, että urheilutoimintaa ohjaavat tottumukset ja eetokset siirtyvät liikuntakasvatukseen, vaikka esimerkiksi kilpailu, kamppailu ja pärjäämisen vaatimukset saattavat horjuttaa liikuntakasvatuksen tavoitteiden toteutumista koulumaailmassa ja jopa aiheuttaa traumoja oppijoille. (Heikkinen, Huttunen & Pesonen 2012, 18–22; Kari 2011, 46–54.)

Käsitteisiin, jotka liittyvät liikuntakasvatukseen, on myös kohdistettu kritiikkiä niiden epäselvyyksien ja suuren määrän takia. Haastavaksi liikuntakasvatuksen käsitteiden ymmärtämisestä on tehnyt se, että liikkumattomuuden sekä liikkumisen erot ovat hajaantuneet ja kasvaneet. Lasten ja nuorten liikunnallisuuden kehittäminen on jäänyt puheiden tasolle, koska yleiset liikuntapoliittiset ratkaisut sekä koulujen liikuntakasvatusohjelmat on suunniteltu toisistaan riippumattomina ja liikuntakasvatus on jäänyt muissa kuin kouluympäristössä, kuten urheiluseuroissa, kilpa- ja huippu-urheilun varjoon. (Pyykkönen 2014, 25–28; Telama 2013, 85.)

2.2 Terveyskasvatus

Terveyskasvatus tarkoittaa kaikkia tekoja, joilla halutaan lisätä ihmisten mahdollisuuksia kohentaa ympäristönsä ja itsensä hyvinvointia ja terveyttä. Terveyskasvatus voi olla myös sairauksia ehkäiseviä toimintoja, joiden kautta halutaan edistää hyvinvointia ja terveyttä. Terveyskasvatuksen perimmäisenä tavoitteena on mahdollisimman riskittömän ja terveen kasvun turvaaminen nuorille sekä perustan luominen terveydelle ja hyvinvoinnille aikuisiällä. (Terho 2002, 405.) Kantolan ym. (1994) mukaan terveystkasvatuksen tarkoituksena on pyrkiä vaikuttamaan väestön terveyteen liittyviin taitoihin, tietoihin,

asenteisiin ja arvoihin. Terveyskasvatuksen tavoitteena on yksilön omaksuma terveellinen elämäntapa, jota tuetaan terveyttä edistävillä päätöksenteoilla ja ympäristötekijöillä (Kantola, Lehtimäki & Talsi 1994, 104).

Terveyskasvatus on kohdannut kritiikkiä passiivisesta terveystietämisen valistamisesta. Kohdejoukon todelliset tarpeet jäävät epäselviksi, sillä viestintä nähdään usein liian yksipuolisena. (Ewles & Simnett 1995, 36.) Usein etenkin nuorille suunnattu viestintä terveydestä sisältää vain lähinnä varoittelua esimerkiksi päihteistä sen sijaan, että nuoret laitettaisiin ajattelemaan ja pohtimaan omia valintojaan sekä mielipiteitään. Vertion (2003) mukaan terveyden edistämisen tulisikin tapahtua aina ihmisten kanssa eikä niin, että se ainoastaan kohdistuu ihmisiin. Maailman terveysjärjestö WHO:n (2012) määritelmässä korostetaan, ettei terveystietämiseen kuulu ainoastaan terveyteen liittyvien tietojen levittäminen vaan siinä tulee edistää tarvittavaa motivaatiota, itseluottamusta ja taitoja, jotta terveyden parantaminen olisi mahdollista. (WHO 2012, 13.)

Kannas (2006) on jakanut terveystietämisen pieniin osiin ja määrittelee sille neljä roolia, jotka ovat sivistävä, virittävä, mielenterveys- ja muutosta tukevat roolit. Terveystietämisen sivistävässä tehtävässä korostetaan yleissivistyksen yhteyttä omalle terveydelle ja merkittävä kysymys onkin, mitkä ovat terveyteen liittyvät tärkeimmät yleissivistävät taidot ja tiedot. Virittävässä terveystietämässä tavoitteena ei ole ohjata suoraan käyttäytymistä, vaan auttaa ajatteluun sekä virittää tiedostamiseen. Terveyden henkiseen puoleen keskitytään mielenterveys-tehtävässä ja yhä enenemissä määrin ymmärretäänkin henkisten voimavarojen merkitys yksilön terveystietäytymiselle. Muutosta avustavassa tehtävässä tavoitteena on löytää ne tottumukset, jotka ovat terveystietäytymisen taustalla, kuten taidot, tiedot, asenteet sekä arvot. Muutosta avustava tehtävä pyrkii antamaan työkaluja erilaisten terveystaitojen ja -valmiuksien sekä terveystietäytymisen muutoksiin. (Kannas 2006, 26–27.)

Greenberg (1998) on eritellyt terveystietämiseen liittyvät käsitteet viideksi eri osa-alueeksi, jotka ovat biologinen, sosiaalinen, mentaalinen, emotionaalinen sekä henkinen terveys. Vaikuttamalla terveystietämisen kautta näihin kaikkiin osa-alueisiin on mahdollista edistää kokonaisvaltaisesti yksilön hyvää oloa ja tervettä kasvua (Greenberg 1998, 7). Terveystietämisen tulee olla pitkäjänteistä, jatkuvaa ja sen tulee perustua tutkittuun tietoon (Terho 2002, 407). Pitkäjänteisyyden ja jatkuvuuden näkökulmista olisi

tärkeää laatia terveystieteiden opetussuunnitelma koko kouluiän kestäväksi kokonaisuudeksi, johon määriteltäisiin sisällöt ja tavoitteet. Ylemmillä luokilla voitaisiin näin ollen ottaa huomioon yksilön aiemmin opitut tiedot ja taidot ja syventää niitä entisestään. Koulukohtainen terveystieteiden opetussuunnitelman suunnittelu sekä toteuttaminen jää liian usein kuitenkin tekemättä johtuen suunnittelukokemuksen puutteesta, aikapulasta sekä puuttuvista malleista, joita koulut voisivat hyödyntää omissa oppilaitoksissaan. (Korhonen 1998, 43–44.)

Terveystieteiden opetuksessa lapset on huomioitava omana kohdejoukkonaan, sillä lapsille ja nuorille opetettu terveystietoisuus mahdollistaa terveellisen elämäntavan toteuttamisen myöhemmin elämässä. Nuorille on hyvin tyypillistä, etteivät he halua tai osaa arvioida omaa terveystietoisuuttaan kriittisesti. (Koski 2017, 101.) Terveystietoisuus ei ole valtaosalle lapsista ja nuorista ajankohtainen tai huolen arvoinen asia, mikä viestii terveyden olevan lapsille ja nuorille itsestään selvää (Koski 2013, 112). Tästä syystä nuoret eivät välttämättä osaa tai ymmärrä pohtia omia terveystottumuksiaan tai sitä, miten heidän terveyteensä liittyvät valintansa vaikuttavat tulevaisuudessa heidän omaan elämäänsä. Suhtautuminen esimerkiksi tupakointiin tai alkoholin käyttöön voisi muuttua, jos nuori ajattelisi näistä päihteistä tulevia vaikutuksia omaan elämäänsä kymmenen vuoden päästä. (Koski 2017, 101.) Asiaan on reagoitu yhteiskunnassa tarjoamalla terveystietoisuudellisia viestejä lapsille ja nuorille, joiden pyrkimyksenä on, että yksilö oppisi itse ottamaan paremmin vastuuta omasta terveydestään sekä fyysisen kunnon ylläpitämisestään (Koski 2013, 112).

Terveellisen elämäntavan ohjeiden antaminen viestii siitä, että valmentaja pitää urheilijastaan huolta muutenkin kuin vain urheilijana. Valmentajien antama huono malli muuan muassa kiroilusta, tupakoinnista ja alkoholin käytöstä välittävät viestiä siitä, että valmentaja ei huolehdi siitä, mitä urheilijat hänen esimerkkistään oppivat. Terveellisten elämäntapojen ja hyvien käytösten opettamisen poisjättäminen on yhteydessä menestymisen tavoitteisiin, jolloin se, että urheilija menestyy, on vain valmentajaa itseään varten. (Hämäläinen & Nivala 2008, 105–106.) Kosken (2005, 332) tutkimuksen mukaan lapsilla tai nuorilla, jotka osallistuivat organisoituun liikunta- ja urheiluseuratoimintaan, ei ollut yhteyttä vastuullisempaan ja aktiivisempaan kiinnostukseen ja asenteeseen omaa terveyttä kohtaan.

LIITU-tutkimuksen mukaan lähes 90 prosenttia nykylapsista ja nuorista on vähintäänkin kokeillut seuratoimintaan osallistumista (Mononen, Blomqvist, Koski & Kokko 2016, 29–30). Koska liikunta- ja urheiluseurat tavoittavat niin paljon lapsia ja nuoria, olisi tärkeää, että terveystkasvatuksellisia näkökulmia tuotaisiin enemmän esille liikunta- ja urheiluseuratoiminnassa, jolloin nuorten terveystosaamista olisi mahdollista parantaa myös harrastuksien kautta. Myös tieteelliseen näyttöön perustuva lähestymistapa Sport Club for Health (SCforH) kannustaa urheiluseuroja ja -järjestöjä käyttämään enemmän niiden tarjoamien urheilulajien terveystmahdollisuuksia, jossa tunnistettiin, että seuroilla ja järjestöillä on käyttämättömiä mahdollisuuksia terveystkasvatukseen (Koski, Matarma, Pedisic, Kokko, Lane, Hartmann, Geidne, Hämäläinen, Nykänen, Rakovac, Livson & Savola 2017, 8, 20).

2.3 Tapakasvatus

Hirsjärvi (1983) määritteli teoksessaan, että tapakasvatus kasvatuksellista ohjausta, jonka tavoitteena on saada oppilas ymmärtämään hyvien tapojen merkitys ihmissuhteissa. Tapakasvatuksen tavoitteena on lisäksi edistää lapsen sosialisointiprosessin myönteistä kehitystä sekä kehittää ja vakiinnuttaa niitä käytännön taitoja, joita lapselta eri yhteisöissä odotetaan ja joita hän tarvitsee aikuistuuksaan. (Hirsjärvi 1983, 183.) Ympäristön esimerkillä on vaikutus lapsen ajatus- ja oppimisprosessiin, sillä lapsi oppii sosiaalista käyttäytymistyyliä matkimalla ja havainnoimalla muita ihmisiä. Tapakasvatustaitojen kehittyessä lapsi oppii muuttamaan toimintaansa reaktiivisesta ympäristöön mukautuvaksi sekä suhtautumaan omaan toimintaansa vastuuntuntoisesti. Lapsi alkaa muokata vastuullisuuttaan suhteessa muihin sekä kehittämään empatiakykyänsä. Hyvien tapojen omaksuminen on työläs ja pitkä toiminto, jonka aikana lapsi tarvitsee apua ja vahvistusta sosiaalistuakseen oman yhteisönsä ja kulttuurinsa sosiaalisiin normeihin, arvoihin ja sääntöihin. (Lillard 2005, 195–198.)

Lapsen kasvattaminen yhteisöön kuuluvaksi vaatii, että lapselle tehdään selväksi perusteluineen sen moraaliset säännöt. Niihin kuuluvat hyvä ja paha sekä oikea ja väärä, joiden välisiä sisältöjä ja eroavaisuuksia harjoitellaan perustelemaan arkisissa tilanteissa. Perusteluiden pohjan luovat kulttuuriin sidoksissa olevat ideaalit, joiden tavoitteena on hyvän elämän eläminen yhteisössä ja hyväksi ihmiseksi kasvaminen. (Koski 2001, 21.) Yhteiset säännöt ja tavat, joiden mukaan toimitaan tuottavat tunnetta turvallisuudesta sekä kasvattavat itseluottamusta. Hyvien tapojen oppiminen voimistaa tasa-arvon

tunnetta yhteisössä, mahdollistaa vuorovaikutustaitojen oppimisen ja niiden käyttämisen tarkoituksen mukaisella tavalla sekä harjaannuttaa osaamista erilaisissa tilanteissa toimimiseen, joita nykypäivän monikulttuurisessa maailmassa toimiakseen yksilöltä edellytetään. Vuorovaikutustaidoilla sekä tilanneosaamisella tarkoitetaan kykyä kuunnella ja hyväksyä muiden tunteita, kykyä osoittaa empatiaa, mutta tarvittaessa myös väittelytaitoja sekä jämäkkyyttä (Kalliopuska 1995, 8).

Puolimatka (1999) toteaa muiden ihmisten kohtelun opettamisen olevan tärkeä osa lapsen kasvattamista ja sosiaaliset taidot tulisi oppia kotona jo varhaisvuosien aikana. Sosiaalisten taitojen opettaminen jää kuitenkin usein kodin ulkopuolisten tahojen, etenkin koulun vastuulle, sillä monissa kodeissa erilaiset ongelmat, ajanpuute sekä ymmärtämättömyys jättävät kasvattamiselle liian vähän aikaa (Salmivalli 1998, 143). Manninen (2013, 42) toteaaakin, että vaikka tapakasvatus alkaakin jo kotona tulisi myös koulussa sekä harrastuksissa olla hyviin tapoihin liittyvää kannustusta ja ohjausta.

Tapakasvatus ilmenee Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) opettajien kannustuksena ja ohjauksena yhdessä toimimiseen, toisten kuuntelemiseen ja yhteisten sääntöjen laatimiseen sekä vastuunottoon oppimisympäristön ilmapiiristä. Tapakasvatus on lisäksi kirjattu osaksi laaja-alaisen osaamisen tavoitteita, joiden tavoitteisiin kuuluu opettaa lasta ottamaan vastuuta itsestään, toisista sekä lähiympäristöstä. (Opetushallitus 2014.) Tapakasvatusta koulun ja kodin lisäksi tapahtuu myös harrastuksissa. Esimerkiksi Kosken ja Mäenpään mukaan yli 80 prosenttia seuroista pitää tapakasvatusta ja käytöstapoja yhtenä oleellisena toimintaansa ohjaavana aateperustana (Koski & Mäenpää 2018, 31–37).

2.4 Moraalis-eettinen kasvatus

Moraalinen kasvatus tarkoittaa ajattelun kehittämistä kohti moraalista päättelyä ja käyttäytymissääntöjen opettelua. Moraaliseen kasvatukseen kuuluu näkemys, että oikeaa ja väärää voidaan opettaa. Yhteisölliset tekijät vaikuttavat moraaliseen kasvatukseen. Esimerkiksi koulussa lapset oppivat koulun ja opettajan määrittelemät arvot ja normit. Koulun tehtävä on kasvattaa oppijoita yhteiskunnan suosimiin perinteisiin ja traditioihin. Tämä tarkoittaa Suomessa eurooppalaisen tasa-arvon ja demokratian perinteiden opettamista. (Elo 1993, 83.)

Launonen (2000, 28) toteaa tutkimuksessaan, että suomalainen moraalikasvatus pohjautuu roussealaiseen ja durkheimilaiseen traditioon. Rousseaulaisella traditiolla tarkoitetaan näkemystä, jossa yhteiskunta tavoitteillaan voi vaikuttaa yksilöön alentavasti. Tämä pohjautuu ajatukseen, että yksilöön vaikutetaan yhteiskunnan tasolta negatiivisesti ja näin ollen yksilön synnynnäinen yritys hyvään ja hyvyyteen kärsii. Durkheimilainen traditio puolestaan tarkoittaa sitä, että moraalit on yhteiskunnan sääntö käyttäytymiselle, joka ohittaa yksilöllisyyden. Tämän vuoksi henkilökohtaisten etujen ajaminen ja itsekeskeisyys ei ole moraalisesti oikein.

Yhteiskunnassa vallitsevat eettiset arvot ovat koulujen toiminnassa mukana. Opettajat toteuttavat omien arvojensa ohella opetussuunnitelmassa määritellyjä arvoja. Opettajan omat arvot voivat olla joko tiedostettuja tai tiedostamattomia. Opettaja siis usein ratkaisee ja ohjaa toimintaa, vaikka hänen tavoitteenaan olisi, että oppijat löytäisivät ja ymmärtäisivät ongelmiin ratkaisut itse. Yhteiskunta ja koulu moniarvoistuu jatkuvasti, joten moraalinen ja eettinen kasvatus on väistämätöntä. Moniarvoistumisen myötä yhteiskunnassamme ja kouluissamme ja väärän määrittelemisessä tulee ottaa entistä enemmän huomioon eri kulttuurien näkemykset niistä. (Kallio 2005, 13.) Tämän vuoksi koulujen moraaliosassa kasvatuksessa tulisi panostaa oppijoiden omien arvojen kehittämiseen, joka tarkoittaa ihmisen taitoja tarkastella kriittisesti vallitsevia arvoja ja yhteiskuntaa. (Elo 1993, 83.)

Eettinen kasvatus on yksilön luontaisen kehittymisen tukemista. Tällöin moraalisen ja eettisen ajattelun kehitys on kehityspsykologisen kasvuprosessin osa ja tarkoittaa sitä, että eettinen kasvatus on pelkästään tukitoimi. Tämä pohjautuu näkemykseen, jossa moraalien ajatellaan kehittyvän verrattain universaalisti ja vakiintuneesti kehitysvaihe kerrallaan. Tämä kehitysrytmi ja -vauhti on yksilöllinen ja siinä korostuu järjen asema. (Kallio 2005, 16.)

Kaikilla yhteiskunnilla on omat arvoperustansa, jolloin kasvatuksen päämääränä on välittää yhteiskunnan arvoja ja normeja eteenpäin uusille sukupolville. Räsänen (1993, 22–50) näkemyksen mukaan eettisen kasvatuksen tehtävä onkin juuri yhteiskunnan arvojen ja normien opettaminen. Eettisen kasvatuksen päämääränä onkin sosiaalistaa yksilö jäseneksi yhteiskuntaan, joka tarkoittaa, että arvojen sisäistäminen on välttämätöntä ja vääjäämätöntä. Ongelmana tässä arvojen ja normien opettamisessa Helvenin (2002, 19) mukaan on se, että nuorison maailmankuva on vakiintumaton ja

epämääräinen. Nuorison ajattelutavoista voidaan Helvenin tutkimuksen mukaan sanoa, ettei normeilla ja arvoilla ole enää vastaavaa perustaa kuin ennen. Nuorison toiminnassa näkyvät entistä enemmän empatian puute, välinpitämättömyys ja kyvyttömyys. Tämä on johtanut itsekeskeisten arvojen vahvistumiseen yhteisöllisten arvojen kustannuksella.

Pulkkisen (2003, 5–6) tutkimuksessa todettiin, että lasten ja nuorten urheilussa eettisten arvojen vääristymät ovat osaltaan vieneet urheilua pois raiteiltaan. Muun muassa tämän vääristymän korjaamiseksi 1980-luvulla perustettiin Nuori Suomi ry, jonka perustehtävänä oli korjata näitä vääristymiä ja tavoitella toiminnallaan ”unelmaa hyvästä urheilusta”, joka tarkoittaa, että lasten ja nuorten urheilussa pitää olla eettisesti myönteinen ilmapiiri. Nuori Suomi ry osallistui tavoitteeseen pääsyyn muun muassa järjestämällä koulutuksia, seminaareja ja tuottamalla materiaaleja, jotka edistävät lasten ja nuorten urheilun etiikkaa. Nuori Suomi ry sai hyvien tuloksien lisäksi myös kritiikkiä siitä, miten se on pilannut lasten ja nuorten urheilua. Varsinkin kysymys, onko urheiluseurojen tehtävä liikuttaa koko kansaa vai tarjota mahdollisuus kilpailuun ja edetä kilpaurheilun ehdoilla aiheutti konflikteja urheiluseuratoimintaa järjestävien keskuudessa. Näin ollen kysymys oli yksi merkittävimmistä kritiikin aiheista Nuori Suomi ry:tä kohtaan. (Haarma 2010, 84–88.)

Allardtin (2000, 13–26) mukaan yhteisölliset arvot ja säännöt jäävät yksilöllisten arvojen ja sääntöjen korostuessa vähemmälle. Hän totesi myös, että urheilussa ei enää kiinnitytä yhteisöön, vaan saatetaan vaihtaa yhteisöjä esimerkiksi taloudellisten syiden perusteella. Eettisten sääntöjen ja arvojen kiinnitettävä yksilö luonnolliseen sosiaaliseen ympäristöön (Allardt 2000, 24). Myös Heinilä (2001, 24) näki yksilön henkilökohtaisen voitontahdon ja menestymisen halun olevan yksi syy, miksi yhteisön hyvinvoinnin eteen ei olla enää valmiita tekemään uhrauksia ja töitä.

2.5 Sosiaalinen kasvatus

Kurjen (2010, 165) mukaan sosiaalinen kasvatus on kykyjen, hyveiden ja sosiaalisten taitojen omaksumista, joita yksilö tarvitsee toimiessaan sosiaalisissa tilanteissa omassa elämässään. Sosiaalisen kasvatuksen avulla yksilö oppii mukauttamaan toimintaansa yhteiselämässä vaadittavien periaatteiden mukaan. Sosiaaliset taidot ja sosiaalinen kompetenssi ovat välttämättömiä positiivisten sosiaalisten vuorovaikutussuhteiden luomiselle sekä jatkumiselle (Karen 2001, 31). Hyvän sosiaalisen kompetenssin omaava

ihminen osaa hyödyntää sekä henkilökohtaisia että ympäristönsä resursseja omien sosiaalisten tavoitteidensa saavuttamiseksi (Palovaara 2007, 76). Sosiaaliin taitoihin Elliotin ja Langin (2004, 18) mukaan kuuluvat aloitteellisuus, auttaminen ja avun pyytäminen sekä osallistuminen.

Sosiaalinen kasvatus voidaan määritellä sosiaalseksi älykkyydeksi ja pätevyudeksi sekä sosiaalisiksi taidoiksi. Sosiaalinen älykkyys tarkoittaa, että yksilö kykenee sopeutumaan muutoksiin ympärillään, sekä ihmisiin että tilanteisiin. Sosiaalinen pätevyys tarkoittaa, että yksilö kykenee saavuttamaan omia päämääriään ja tavoitteitaan säilyttäen myönteiset vuorovaikutussuhteet. Sosiaaliset taidot muodostavat kokonaisuuden itsesäätelystä, tottelevaisuudesta ja tehtäväsuuntautuneesta toiminnasta ja toverisuhteista. (Salmivalli 2005, 83).

Vaikka sosiaalinen kasvatus on nähty yhteiskunnalle kuuluvana tehtävänä, toteaa Magnette (2005), että suurin vastuu siitä on yksilön perheellä. Esimerkiksi yhteenkuuluvuuden tunne motivoi yksilöä tekemään tekoja yhteisönsä hyväksi, jolloin perheen sisäiset kiintymyssuhteet kehittävät yksilöä yhteiskunnan jäseneksi. Perheen sisäisessä vuorovaikutuksessa lapsi myös oppii sosiaalisten suhteiden ylläpitoa, kuten esimerkiksi reagoimaan sosiaaliin tilanteisiin ja ylläpitämään sosiaalisia suhteita. Vanhempien roolimallia ei voi liiaksi korostaa, sillä he opettavat lapsilleen omalla esimerkillään käsityksen siitä, mikä on oikein tai väärin sosiaalisessa kontekstissa. (Magnette 2005, 151–153.) Sosiaalisen kasvatuksen päämäärän tulisi olla aina se, että lapsesta kasvaisi hyveellinen yhteiskunnan jäsen, joka pyrkisi tukemaan lähimmäisiään ja ylläpitämään järjestystä yhteiskunnassa. Kuitenkin yksilöllä on aina vapaus valita, osallistuuko hyveelliseen ja yhteiseen toimintaan. (Kurki 2006, 75.)

Urheiluseuraharrastamisen sosiaalista roolia korostaa vuoden 2018 LIITU-tutkimus. Kosken ja Hirvensalon (2018, 69) mukaan yli puolet lapsista kokevat liikunnan harrastamisessa erittäin tärkeäksi tai tärkeäksi yhdessäolon ja yhteistoiminnan kavereiden kanssa. Samassa tutkimuksessa 37 prosentin mielestä uusien kavereiden saaminen oli erittäin tärkeää tai tärkeää. Kosken (2013, 113–114) mukaan liikunnan avulla luodaan sellaisia sosiaalisia tilanteita, joissa on mahdollista kehittää lapsen yhteenkuuluvuuden tunnetta, sosiaalista pääomaa, joukkuehenkeä ja yhteiskuntavastuuta. Liikunnan avulla on lisäksi mahdollisuus tutustua eri kulttuureista oleviin ihmisiin. (Koski 2013, 113–114.)

Launosen (2000) tutkimuksesta selviää, että sosiaalinen kasvatusta on koulumaailmassa tullut yhä merkittävämmäksi 1900-luvun puolivälistä tähän päivään. Uusina sosiaalisen kasvatuksen ihanteina koulumaailmaan 1950-luvulla tulivat demokraattisuuden, tasa-arvoisuuden, solidaarisuuden ja suvaitsevaisuuden opettaminen. Myöhemmin, 1970-luvulla uusina ihanteina korostettiin globaalia yhteiskuntaeettistä vastuuta, kansainvälistä oikeudenmukaisuutta ja ihmisoikeuksien noudattamista. Vastuuntuntoisuus, yhteistyökykyisyys ja rauhantahtoisuus koettiin tärkeiksi 1980-luvulla ja avoimuus, sosiaaliset taidot sekä kriittinen ja aktiivinen kansalaisuus 1990-luvulla. (Launonen 2000, 307.) Koko 1900-luvun ajan säilyivät sosiaalisen kasvatuksen ihanteet, kuten ystävällisyys, huomaavaisuus, kohteliaisuus ja auttavaisuus. Nykyisessä perusopetuksen opetussuunnitelmassa (2014) tärkeiksi sosiaalisen kasvatuksen kannalta määritellään muun muassa kulttuurien välinen ymmärtäminen, toisten mielipiteiden ymmärtäminen, omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtiminen, ympäristönsä hyvinvoinnista huolehtiminen sekä yleisesti sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen kehittäminen.

3 URHEILUSEURAT JA -JÄRJESTÖT KASVATTAJINA

Suomessa urheiluseuratoiminnalla on pitkä, noin 150 vuotta vanha, historia. Urheiluseurojen ja niissä harrastettujen lajien määrä on lisääntynyt vuosien mittaan merkittävästi samoin kuin niissä harrastavien määrä. Vuonna 2018 tehdystä LIITU-tutkimuksesta selviää, että puolet (50 %) vastanneista suomalaisista ala- ja yläkouluikäisistä harrasti urheiluseurassa liikuntaa tai urheilua säännöllisesti ja aktiivisesti. Yleisintä urheiluseurassa harrastaminen oli 11-vuotiailla, joista 71 prosenttia ilmoitti liikkuvansa urheiluseurassa. Lähes yhtä yleistä se oli 9-vuotiailla, joista 61 prosenttia liikkui urheiluseurassa vapaa-aikanaan. Urheiluseuratoiminnalla on havaittu olevan paljon positiivisia seurauksia niissä urheilevan tai urheilleen terveyteen. Mannerheimin Lastensuojeluliiton (2018) tekemän tutkimuksen mukaan 91 prosenttia liikuntaa ja urheilua harrastavista lapsista kokee harrastuksen tuottavan onnistumisen kokemuksia sekä iloa. Lapsena harrastettu liikunta johtaa todennäköisesti koko elämän kestävään liikuntaharrastamiseen. Tutkimuksen mukaan ne, jotka liikkuvat seuroissa lapsena ja nuorena, liikkuvat enemmän myös myöhemmällä iällä. (Telama, Yang, Hirvensalo & Raitokari 2006, 77–86.)

Suomessa urheiluseuroissa harrastaminen alkaa keskimäärin 6–7-vuotiaana ja päätös yhteen lajiin panostamisesta tehdään 9-vuotiaana. Urheiluseuratoiminta lopetetaan keskimäärin 11-vuotiaana. Kuitenkin moni urheiluseuraharrastamisen lopettanut olisi halukas jatkamaan harrastusta myöhemmin. (Blomqvist, Mononen, Koski & Kokko 2018, 49.) Uusimman LIITU-tutkimuksen mukaan puolet vastaajista harrastaa liikuntaa ja urheilua seuratoiminnassa aktiivisesti ja 12 prosenttia silloin tällöin. Voidaan siis todeta, että 62 prosenttia 9–15-vuotiaista vastaajista osallistui urheiluseuratoimintaan. Urheiluseuroissa harrastamisen oli kyselyyn vastanneista lopettanut 26 prosenttia. Yleisimmät syyt harrastamisen lopettamiseen olivat kyllästyminen lajiin, se ettei viihdytty joukkueessa tai ryhmässä ja ettei harrastaminen ollut tarpeeksi innostavaa. Selvästi suosituin laji urheiluseuratoiminnassa oli jalkapallo. Sen jälkeen suosituimmat olivat tanssi, salibandy, voimistelu, ratsastus ja jääkiekko. (Blomqvist ym. 2018, 52.)

Jaakkolan (2010, 84) mukaan urheiluseurat ovat yhteiskunnassamme kasvatusinstituutioita, jotka tukevat positiivisesti lapsen kokonaisvaltaista kasvua. Koski (1994, 99–104) toteaa myös, että urheiluseurat kasvattavat lasta yhteiskunnan jäseneksi sekä opettavat sosiaalisia vuorovaikutustaitoja. Nämä sosiaaliset taidot, joita

urheiluseuroissa opitaan ovat muun muassa toisten kunnioittaminen, sääntöjen noudattaminen ja kurinalainen toiminta. Näitä tarvitaan myös urheiluseuratoiminnan ulkopuolisessa elämässä, joten urheiluseuroja voidaan pitää tämänkin perusteella yhteiskunnassa tärkeinä kasvattajina.

Liukkonen (1990, 41) toteaa, ettei urheilu suoranaisesti kasvata hyviin tai huonoihin käyttäytymistapoihin ja -malleihin, vaan harrastuksen järjestäminen sekä yksilöiden huomioiminen mahdollistavat positiiviset oppimistulokset. Mikäli urheiluseuratoiminnassa ei oteta kasvatuksellisia näkökulmia huomioon, voivat vaikutukset lasten kasvulle ja kehitykselle olla negatiivisia. Valmentajan tai ohjaajan roolia urheiluseuratoiminnassa korostavat muuan muassa Kaski ja Autio (2005, 84). Valmentajan ja ohjaajan arvot ohjaavat toimintaa, joten niiden on syytä olla terveyttä edistäviä. Vanhemmilla, lapsilla, seuroilla ja tukijoilla sekä yhteistyökumppaneilla on usein odotuksia valmentajan ja ohjaajan toiminnalle. (Hämäläinen 2008, 136–139.) Valmentajat ja ohjaajat toimivat usein urheiluseuroissa talkoolaisina, joka asettaa myös haasteita odotuksille. Odotukset koskevat usein lapsilähtöisyyttä, lasten omaehtoisuuden ja itselähtöisyyden tukemista. Nämä asiat ymmärtävä ja toiminnassaan huomioonottava valmentaja tai ohjaaja katsotaan usein sopivaksi urheiluseuratoimintaan. (Lehtonen 2009, 39–42.) Kokko (2013, 9) toteaa kuitenkin, että valmentajat ja ohjaajat eivät saa tarpeeksi ohjeita ja neuvontaa, jotta voisivat oppia tietoja ja taitoja, joilla voivat edistää lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia.

Urheilu ei siis itsessään kasvata, vaan merkittävää on se, miten harrastus on organisoitu ja millaiset aikuiset harrastusta ohjaavat. Urheilu on hyvä alusta kasvatukselle, koska siinä mahdollistuvat erilaiset kasvatukselliset tilanteet. Olennaista on se, miten valmentaja tai ohjaaja käyttää nämä tilanteet. Henkilöt, jotka ohjaavat ja pyörittävät seuratoimintaa ovat merkittävässä asemassa siinä, onko urheiluseuratoiminta kasvattavaa vai ei. Mahdollisuudet ovat merkittävät, joten on tärkeää, millaista arvomaailmaa ja asennetta lapsille ja nuorille opetetaan. (Liukkonen 1990, 48; Viita 2010, 17.)

3.1 Palloliiton kasvatustavoitteet

Tämä luku käsittelee Suomen Palloliiton kasvatustavoitteita, koska ne ohjaavat suomalaisten jalkapalloseurojen kasvatustoimintaa. Suomen Palloliitto on perustettu 1907 ja sen tehtävänä on vastata Suomen jalkapallo- ja futsaltoiminnasta sekä kehittämisestä. Palloliitto liittyi kansainväliseen jalkapalloliittoon (FIFA) 1908 ja

Euroopan jalkapalloliittoon (UEFA) 1954. (Palloliitto 2016.) Suomen Palloliiton jäsenenä on noin tuhat seuraa, joissa pelaa noin 140 000 rekisteröitynyttä pelaajaa, joista vuonna 2019 alle 18-vuotiaita oli 106511 (Palloliitto 2019, sähköposti 24.1.2020). Näin ollen Palloliitto on Suomen suurin urheilun lajiliitto. Kaiken kaikkiaan jalkapallon kanssa tekemissä on noin 500 000 suomalaista viikoittain. Palloliitto tekee työtä niin kasvatus- ja harrastustoiminnan kuin kilpa- ja huippu-urheilunkin parissa. Liiton arvoja ovat iloisuus, luotettavuus, menestys ja yhteisöllisyys. (Palloliitto 2016.)

Suomen Palloliiton strategiassa vuosille 2016–2020 määritellään liiton keskeisin toiminta-ajatus, joka on, kuten edelle mainittu, ”Jalkapalloa jokaiselle”. Sillä tarkoitetaan sitä, että suomalaisen jalkapallon ovet ovat avoinna jokaiselle ihmiselle sukupuolesta, uskonnosta, etnisestä tausta, iästä tai mistään muustakaan taustasta huolimatta. Tällä tarkoitetaan pelaajia, valmentajia, katsojia, vanhempia, tuomareita, huoltajia sekä kilpa- ja harrasteurheilijoita. Strategiassa sanotaan, että jalkapalloperheen asenteena ja käyttäytymistapana on ”Respect”, eli kaikki kunnioittavat ja arvostavat toisiaan.

Suomen Palloliiton strategiasta (2016–2020) löytyy strategiset päävalinnat, joissa on linjattu myös kasvatukselle ominaisia tavoitteita liiton arvoihin perustuen. Strategiset päävalinnat ovat pelaajan laadukas arki, elinvoimainen seura, mielenkiintoiset kilpailut ja jalkapalloperheen aktiivinen viestintä ja vaikuttaminen. Näiden sisältä tarkastellaan seuraavaksi kasvatuksellisia tavoitteita.

Pelaajan laadukkaalla arjella kasvatuksen näkökulmasta tarkoitetaan sitä, että jokaisella pelaajalla tulee olla arki, jossa kasvaminen ja kehittyminen ovat mahdollista. Tämän toteutumiseksi liitto haluaa kouluttaa pedagogisesti osaavampia valmentajia, joilla on kyky luoda positiivinen ilmapiiri, joka mahdollistaa oppimisen. Myös koulu- ja kotikumppanuutta halutaan liitossa edistää, jotta pelaajan laadukas arki toteutuisi paremmin. Tämä tarkoittaa muun muassa yhteistyötä koulujen ja kotien kanssa, jotta liikunta ja liike lisääntyisivät sekä urheilijaksi kasvu olisi mahdollista. (Suomen Palloliitto 2016.)

Elinvoimainen seura puolestaan tarkoittaa kasvatuksellisten tavoitteiden näkökulmasta sitä, että jokaisella pelaajalla olisi seurassa niin sanottu koti, johon hän voi kokea kuuluvansa ja jonka yhteisöllisyyden tunteen hän oppii tuntemaan ja jakamaan. Seurojen toivotaan myös profiloituvan, jotta vanhemmilla ja pelaajilla olisi mahdollisuus

rehellisesti valita heidän tarpeilleen ja toiveilleen sopiva ympäristö. Tämä on tärkeää senkin vuoksi, että pelaaja voi kasvaa ja oppia juuri hänen kaipaamiaan asioita. (Suomen Palloliitto 2016.)

Mielenkiintoiset kilpailut strategisena päävalintana kasvatuksen näkökulmasta taas tarkoittaa sitä, että jokaisella pelaajalla tulee olla oikeus osallistua hänen kehitystasonsa mukaiseen toimintaan, joka on eettisesti järjestettyä. Tämän toteutumiseksi Palloliitto tekee yhteistyötä Suomen Urheilun Eettisen Keskuksen sekä muiden tahojen, kuten Veikkauksen, viranomaisten, UEFA:n ja FIFA:n kanssa. Myös erotuomareita ja pelinohjaajia pyritään kouluttamaan Reilun pelin -periaatteiden mukaisesti ja varmistamaan heidän avullaan, että niin kilpailulliset kuin kasvatukselliset tavoitteet toteutuvat myös kilpailutoiminnassa. Dopingille, väkivallalle, tulosmanipulaatiolle, joustamattomuudelle ja kaikelle muulle epäoikeudenmukaisuudelle ei ole sijaa Palloliiton kilpailutoiminnassa. (Suomen Palloliitto 2016.)

Aktiivinen viestintä tarkoittaa sitä, että jalkapalloperheen sisälle pyritään rakentamaan viestintää ja vuorovaikutusta, jossa otetaan kaikki osapuolet huomioon. Erityisesti grassroots-toiminnan nostaminen parrasvaloihin on yksi keskeisimmistä tavoitteista. Grassroots-toiminta tarkoittaa kaikkea jalkapallotoimintaa vauvasta vaariin, jossa tavoitteena ei ole kilpailu tai ammattimaisuus. Junioritoiminnan lisäksi grassroots-toimintaan kuuluu muun muassa aikuisten harrastetoiminta, kävelyfutis ja soveltava jalkapallo. Nämä ovat tärkeitä myös kasvatuksellisesta näkökulmasta muun muassa siksi, että jokainen voi osallistua jalkapallotoimintaan ja kokea oman panoksensa tärkeäksi jalkapallotoiminnassa. Ilman myönteistä kuvaa lajista ja yhteisöstä ei päästä tavoitteisiin. Aktiivinen vaikuttaminen puolestaan on tärkeää kasvatuksen näkökulmasta Palloliiton mukaan siksi, että jalkapalloperheellä on merkittävä rooli lasten kasvussa ja kehityksessä Suomessa. Lasten liikuntaan ja hyvinvointiin halutaan vaikuttaa paikallisesti, alueellisesti, valtakunnallisesti sekä kansainvälisesti. Kasvatusyhteistyötä halutaan strategiakaudella kehittää niin kuntien, koulujen, valtiovallan ja kansainvälisten liittojen ja järjestöjen kanssa, jotta se olisi yhä laadukkaampaa. (Suomen Palloliitto 2016.)

Tämän tarkastelun perusteella Palloliitolla on halu osallistua omalta osaltaan lasten ja nuorten kasvatustoimintaan järjestelmällisesti yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Palloliiton rooli on myös sen ison jäsenmäärän takia merkittävä ja on merkittävää, että se

haluaa olla mukana kasvattamassa Suomen lapsista ja nuorista niin urheilijoita kuin yhteiskunnan jäseniä.

3.2 Valmentaja kasvattajana

Valmentajalla on aina oma persoonallisuutensa, joka vaikuttaa johtajuuteen ja toimintamalleihin, joita hän käyttää valmentaessaan. Valmentaja toimii oman arvomaailmansa mukaan ja välittää näitä arvoja valmennettavilleen. Näiden kautta muodostuu vuorovaikutus- ja kasvatussuhde valmentajan ja valmennettavien välille. Voidaankin puhua kokonaisvaltaisesta ja laaja-alaisesta valmentamisesta, johon sisältyy psyykkisten, fyysisten, sosiaalisten ja teknis-taktisten osa-alueiden sekä ihmisjohtamisen hallinta ja osaaminen. Nämä muodostavat valmentamisen kokonaisuuden. Valmentajan on toimittava kasvattajana, opettajana ja organisoijana, koska valmennusprosessi vaatii valmentajalta eri rooleissa toimimista ja niiden hallintaa. Valmentajan toimintaa ohjaavat hänen ja edustamansa urheiluseuran arvot. (Pulkkinen, Korsman & Mustonen 2013, 22–32.)

Valmentajan ohjaama urheiluseuraharrastus voidaan määritellä yhdeksi kasvatustoiminnan muodoksi, jossa opitaan arvoja ja toimintatapoja esimerkin avulla (Hämäläinen 2011, 63). Koska valmentajan arvot ohjaavat kasvatusta, ei urheiluseuraharrastusta voida pitää arvoneutraalina toimintana (Moilanen 2006, 8). Solasaari (2003, 104) on myös todennut, että valmentajien arvotietoisuus on välttämätöntä, koska arvoja ei muuten voi saavuttaa.

Lehtosen (2009) tutkimuksessa kävi ilmi, että vanhempien ja lasten sekä nuorten mielipiteiden mukaan osavaltal valmentajalta odotetaan hyviä sosiaalisia taitoja ja kykyä suunnitella sekä toteuttaa harjoituksia. Vanhempien tärkein odotus valmentajasta oli lasten tasapuolinen kannustaminen, kun puolestaan seurat odottivat valmentajalta suunnitelmallista otetta ja positiivisen harjoitteluilmapiirin luomista. Lasten tärkeimmät odotukset olivat niin ikään suunnitelmallinen ote ja tasapuolinen kannustaminen. Suomen Valmentajat ry:n toimintasuunnitelmassa (2011) puolestaan todetaan, että tärkeää on tarkastella valmennuksen arvopohjaa kohderyhmän mukaan. Kaikille kohderyhmille kuitenkin on olemassa yhteisiä tavoitteita, kuten terveyden huomioon ottaminen ja sen kunnioittaminen, jokaisen omalle tasolle sopiva harjoittelu ja kokonaisvaltainen ihmisenä kehittäminen sekä urheilijan kuunteleminen. (Suomen Valmentajat 2011, 4.)

Valmentajan on oltava myös kasvatustietoinen arvotietoisuuden lisäksi, jotta laadukas kasvatustoiminta toteutuu. Kasvatustietoisuus tarkoittaa kasvattajan tajunnantilaa, jolle tyypillistä on ymmärrys kasvattajana työskentelemisestä ja siihen kuuluvien oikeuksien ja velvollisuuksien ymmärtämisestä. Valmentajana toimiessa sen tarkoittaa erityisesti oman toiminnan reflektoinnin harjoittamista. Kasvatustietoisuus voidaan jaotella kolmeen osa-alueeseen, jotka ovat tietoisuus kasvatuksen tavoitteista, tuloksista ja keinoista, jotka johtavat tuloksiin. Usein valmentajien kasvatustekojen ja kasvatustavoitteiden valinta on peräisin heidän arki ajattelustaan, jonka perustana on heidän omat kokemuksensa. (Hämäläinen 2008, 139.) Myös Hapon (2006, 57–58) mukaan kasvatustietoisuus tarkoittaa valmentajan kasvatukseen liittyvää näkemystä, joka on toiminnan pohjana. Kasvatustietoisuus on siis taitoa tiedostaa ja perustella omat kasvatusten menetelmät ja havainnoida tilanteita, joissa niitä käytetään sekä tietenkä toimia niissä.

Pulkinen ym. (2013, 30) toteaa, että kokonaisvaltaiseen valmennuksen vaatimusten myötä valmentajalta vaaditut ominaisuudet ovat muuttuneet entistä kasvatuksellisempaan ja opetuksellisempaan suuntaan. Tämän vuoksi valmentajan kasvatuksellinen osaaminen ja vuorovaikutustaidot korostuvat nykyään enemmän. Valmennettavat nähdään nykyisin kokonaisina ihmisinä, joilla on psyykkiset, fyysiset ja sosiaaliset ominaisuudet. Tämä näkemys tarkoittaa, että valmentajan on otettava heidät huomioon omina persooninaan.

Kilicin, Leventin ja Incen (2015) tutkimuksessa kävi ilmi, että kasvatuksellisen ja tieteellisen ymmärryksen opettaminen valmentajille osoittautui haastavaksi, koska tutkijoiden ja valmentajien välillä havaittiin olevan tietokuilu, joka johtui resurssien, ajan ja suoran yhteyden puutteellisuudesta. Myös tieteellisen tekstin ymmärtäminen osoittautui haastavaksi, mikä lisäsi tutkimustulosten epäselvyyttä. Valmentajat kokivat oppivansa kasvatuksellisia tietoja ja taitoja muilta valmentajilta, vaikka asiantuntijat koettiinkin ideaaleiksi tietolähteiksi. Tuloksista kävi myös ilmi, ettei valmentajien koulutuksella tai kokemuksella ollut yhteyttä heidän tietoisuutensa määrään.

Valmentaja on siis kasvattaja ja merkittävä roolimalli lapsille ja nuorille heidän kasvussaan ja kehityksessään. Vellan, Oadesin ja Crowen (2011) tutkimuksessa haasteltujen valmentajien kokemukset siitä, että he ovat myös kasvattajia puoltavat tätä. Valmentajat kokivat tutkimuksessa, että he pystyvät vaikuttamaan lasten luottamukseen,

suorituskykyyn ja yhteenkuuluvuuden tunteeseen ja ihmisenä kasvamiseen. Lisäksi valmentajat kokivat, että pystyvät opettamaan elämäntaitoja ja positiivisia psykologisia ominaisuuksia. Suomalaisessa urheiluseuratoimintaa tutkivassa tutkimuksessa kävi ilmi, että valmentaja oli tärkein henkilö lopettamispäätökseen 22 prosentin mielestä. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että kaverit olivat vastaavasti vain 14 prosentin mielestä tärkein syy lopettamiselle. Tämä tulos vahvistaa valmentajan roolia ja sitä, että valmentaja-urheilijasuhteen läheisyys, sitoutuneisuus ja tehtäväsuuntautunut motivaatioympäristö ja niistä huolehtiminen ovat tärkeitä asioita valmennuksessa samoin kuin se, että valmentaja pyrkii ymmärtämään ja olemaan kiinnostunut urheilijan elämästä myös urheilun ulkopuolella. (Rottensteiner 2015, 16–17.)

4 VANHEMMUUS JA KASVATUS

Vainikaisen (2005, 52) mukaan vanhemmuutta voidaan luonnehtia elämän tärkeimmäksi tehtäväksi. Vanhemmuus on elämänpitäinen tehtävä, joka alkaa lapsen syntymästä ja kehittyy vuorovaikutuksessa lapsen kanssa (Rautiainen 2001, 3). Vanhemmat kehittyvät ja kasvavat vanhempina läpi koko elämän, eikä vanhemmuus näin ole koskaan valmis. Vanhemmuuteen kasvamisessa tarvitaan tietoa lapsen kehityksestä, kasvusta ja luonteenpiirteistä, herkkyyttä huomata lapsen tarpeet sekä kykyä vuorovaikutukseen. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä & Virolainen 2007, 90–91). Vanhemmuus on suhde, joka tuottaa inhimillistä kasvua ja kypsymistä, ja joka rakentuu keskinäisen vuorovaikutuksen ja kiintymyksen varaan. Vanhempi on lapselle tärkein ja ensimmäinen malli ihmisenä olemisesta (Tamminen 2004, 69).

Vanhemmuus on sidoksissa kasvatukseen, sillä niitä molempia voidaan luonnehtia ja ymmärtää vuorovaikutuksena kahden ihmisen välillä. (Karila, Alasuutari, Hännikäinen, Nummenmaa & Rasku-Puttonen 2006, 7–10). Kasvatus on vanhempien lapselleen osoittamaa opastamista, ohjaamista ja tukemista. Kasvatuksessa vanhemmat pyrkivät tukemaan lapsen kasvamista paitsi omaksi itsekseen myös toisten kanssa toimeen tulevaksi. (Ijäs 2009, 49.) Seuraavaksi tarkastellaan tarkemmin vanhemmuuden määritelmiä sekä vanhemman tehtäviä kasvattajana.

4.1 Vanhemmuuden määritelmiä

Vanhemmuus on isyyttä sekä äitiyttä ja se muuttaa sekä miehen että naisen persoonallisuutta joiltakin osin pysyvästi. Vanhemmuudessa on kyse huolenpidosta, hoivasta sekä solidaarisuudesta (Jokinen 2005, 123) ja vanhempien omilla kokemuksilla on merkitystä siinä, minkälaisia kasvattajia he ovat omille lapsilleen ja miten he vanhempina itse toimivat (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 114). Michael Lamb (1986) on kuvaillut vanhemmuuteen sitoutumista ja vanhemmuutta kolmen eri osa-alueen kautta, joita ovat vuorovaikutus, vastuullisuus sekä saatavilla olo. Vuorovaikutuksella tarkoitetaan kahdenkeskistä aikaa, jolloin vanhempi on vuorovaikutuksessa lapsensa kanssa. Vastuullisuus merkitsee sitä, että vanhempi on vastuussa huolehtia lapsensa turvallisuudesta ja hyvinvoinnista. Vastuullisuuteen sisältyy myös pohdintaa ja kysymyksiä siitä, miten esimerkiksi kasvattaa oma lapsi kohti hyvää aikuisuutta. Vanhemman saatavilla olo tarkoittaa sitä, että lapsella on mahdollisuus vanhempansa

tukeen aina tarvittaessa, vaikka vanhempi olisi sillä hetkellä tekemässä omia asioitaan. (Malinen, Härmä, Sevon & Kinnunen 2005, 48.)

Vanhemmuutta voidaan tarkastella biologisen, juridisen, sosiaalisen sekä psyykkisen vanhemmuuden näkökulmasta. Lapsen ja vanhemman biologinen suhde eli geeniperimä viittaa biologiseen vanhemmuuteen. (Alasuutari 2003, 14.) Juridisesta vanhemmuudesta voidaan käyttää käsitettä huoltajuus ja se on lähtökohtaisesti sama kuin lapsen biologinen vanhemmuus, mutta se voi muuttua esimerkiksi oikeudenkäynnin tai vanhempien suostumuksen kautta (Vilen, Vihunen, Vartiainen, Siven, & Kurvinen 2013, 86). Sosiaalinen vanhempi on se laillistettu vanhempi, jonka perheessä lapsi elää (Huttunen 1995, 53) ja joka huolehtii lapsen arjen sekä käytännön asioista. Psyykkisessä vanhemmuudessa lapsi tunnetasolla kokee aikuisen omaksi vanhemmakseen. Psyykkisen vanhemmuuden tukeminen on erityisen tärkeää, sillä lapsen tiedetään reagoivan parhaiten juuri psyykkiseltä vanhemmalta saamaansa hoivaan, tietoon, ohjeisiin sekä tukeen. (Vilen ym. 2013, 86.)

Vanhemmuuteen liittyy paljon vastuuta sekä tehtäviä lapsen kasvattamiseen ja huolehtimiseen liittyen. Riittävän hyvä vanhemmuus edellyttää vanhemmalta lapsen tarpeiden kuulemista sekä vanhemman kykyä asettua lapsen asemaan. Vanhemmuuteen liittyy myös epävarmuuden tunteita, jonka takia on tärkeää, että omaa vanhemmuuttaan osaa pohtia ja kyseenalaistaa tarvittaessa. Tämä mahdollistaa erilaisten keinojen löytämisen oman lapsen kohtaamiseen sekä sen, ettei vanhempi oman lapsensa kasvatuksessa toista omien vanhempiensa tekemiä virheitä. Hyvän lähtökohdan vanhemmaksi kasvamiseen saa, kun vanhemmalla on itsellään takana riittävän hyvä kasvatustarve. Lapsen ja vanhemman välinen suhde opettaa ja kasvattaa paitsi lasta myös vanhempaa. (Vilen ym. 2013, 102.)

4.2 Vanhemman tehtävät kasvattajana

Vanhemmuus tuo mieleen monenlaisia mielikuvia, millainen on hyvä tai huono vanhempi ja minkälaisia tehtäviä vanhemmille kuuluu. Vanhemmuuteen ja vanhemman tehtäviin kasvattajana liittyy paljon erilaisia velvollisuuksia, kuten lapsesta välittäminen, lapseen tutustuminen, lapsen tunteiden huomioiminen, ennakoiminen, lapsen ohjaaminen ja yhdessä oppiminen, lapsen kehollisuuden huomioiminen, arkielämästä huolehtiminen sekä virheistä oppiminen. Olennaista on panostaa siihen, että vanhempi tutustuu omaan

lapseensa, sillä jokainen lapsi on erilainen yksilö. Lapset ovat erilaisia ja heillä on erilaisia tarpeita, mistä syystä he tarvitsevat erilaisia kasvatuserityksiä. (Vilén ym. 2013, 103.)

Sinkkosen (2012) mukaan vanhemmuus voidaan jakaa kolmeen eri sektoriin. Ensimmäiseen sektoriin kuuluvat sellaiset asiat, joista vanhempi ei voi tinkiä, kuten lapsen estäminen joutumasta vaaraan sekä huolehtiminen lapsen perustarpeista. Toiseen sektoriin kuuluvat sellaiset asiat, joissa vanhempi voi tehdä parhaansa edellyttäen sen, että hän tuntee lapsen ja tämän ominaisuudet. Vanhempi voi esimerkiksi ohjata lasta harrastusten pariin ja sitä kautta antaa lapselle mahdollisuuksia kehittää omia vahvuuksiaan sekä auttaa lapsen positiivisen itsetunnon kehittymistä. Kolmanteen sektoriin kuuluvia asioita on vanhemman vaikea muuttaa. Näitä ovat esimerkiksi temperamentti ja geenit, jotka lapsi vanhemmiltaan ja sukulaisiltaan on perinyt. Vanhemman tehtävänä on pystyä hyväksymään sekä sopeutumaan tilanteeseen ja rakastaa lasta sellaisena kuin hän on. (Sinkkonen 2012b, 22–24, 53.)

Lasso-projekti on Suomen Kuntaliiton toteuttama ja Morenon rooliteorian pohjalta kehitetty roolikartta vanhemmuuteen kuuluvista rooleista ja tehtävistä (Helminen & Iso-Helmi 1999, 12–13). Vanhemmuuteen liittyy roolikartan mukaan viisi erilaista roolia: ihmissuhdeosaaja, elämän opettaja, huoltaja, rakkauden antaja sekä rajojen asettaja. Mallissa on esitelty vanhempien erilaisia tehtäviä heidän erilaisissa rooleissaan ja lapsi on kehitysvaiheisiin liittyvine tarpeineen näiden roolien keskiössä. Vanhempien toimiessa ihmissuhdeosaajana he kuuntelevat sekä auttavat ristiriidoissa. Elämän opettajina vanhemmat välittävät arvoja, tapoja sekä arkipäivän taitoja ja opettavat esimerkiksi oikean ja väärän. Huoltajan roolin tehtäviin kuuluvat virikkeiden, vaatteiden sekä ruoan antaminen. Lapselle terveen itsetunnon rakentaminen, empaattisuus sekä lohduttaminen ovat rakkauden antajan tehtäviä. Rajoja asettaessa vanhemmat takaavat lapsen fyysisestä koskemattomuudesta huolehtimisen sekä tarvittaessa sanovat ”Ei” lapselle. (Kekkonen 2004, 33–34.)

Kasvattajina vanhempien ensisijainen tehtävä on kasvattaa ja ohjata lapsia aikuisten maailmaan. Lasten näkökulmasta hyviä kasvatuserityksiä tähän ovat lapsista huolehtiminen, lasten pitäminen tärkeänä sekä lapsen iän ja kehitystason mukaiset rajat ja vapaudet. Lapsen myönteisen kehityksen kannalta kodin hyvällä ilmapiirillä on myös merkitystä. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 112–113.) Olennainen osa vanhemmuutta on lapsesta välittäminen. Jo pienikin lapsi aistii vanhemman välinpitämättömyyden häntä

kohtaan. Lapselle turvallisuuden tunnetta luo se, että aikuinen osoittaa kiinnostuksensa lapsen tunteita, ajatuksia, kokemuksia ja tekemisiä kohtaan. Empatiataitoja lapsi oppii, kun hän saa itse välittämisen kokemuksia. (Vilen ym. 2013, 103.)

Yksi vanhemman tehtävistä on olla sensitiivinen lapsen tunneviesteille ja tarpeille. Lapsen aloitteiden huomioiminen, niiden kannattelu sekä aloitteiden tarjoaminen myös itse ovat esimerkki lapsen tunteiden huomioimisesta. Pienen lapsen tunneviestit eivät välttämättä ole selkeitä, sillä lapsi vasta harjoittelee omaa tunteiden hallintaansa. Aikuisen ollessa sensitiivinen, hän osaa virittäytyä lapsen kanssa samaan tunnetilaan sekä jakaa tämän tunteen yhdessä lapsen kanssa. Vain harjoittelemalla oppii säätelemään omia tunteitaan, minkä takia lapsella tulee olla mahdollisuus ilmaista kaikki tunteensa, niin positiiviset kuin negatiivisetkin. Aikuiset toimivat tasaajina lapsen kiihtymistilassa. Lapsen ilmaistaessa oman hätänsä, hänen ei tulisi joutua odottamaan aikuisen reaktiota liian kauaa. (Vilen ym. 2013, 104.)

Kehollisuuden huomioiminen on yksi vanhemman tehtävistä. Tällä tarkoitetaan sitä, että lapsen kanssa tapahtuvaa viestintää tehdään muillakin tavoilla, kuin pelkästään sanallisesti. Kosketus on olennaista oman kehon hahmottamisen oppimisessa, minkä takia jokainen lapsi tarvitsee kosketusta sekä fyysistä läheisyyttä. Oman kehon hahmottamisen oppiminen vaikuttaa myös lapsen turvallisuudentunteen kehittymiseen. Vanhemman tehtäviin kuuluu luoda perheeseen sellainen arki, että lapsi pystyy ennakoimaan arjessa tapahtuvia asioita. Toistuva päivärytmi on olennainen osa ennakoitavuutta ja säännöllinen rytmi luo turvallisuuden tunteen lapselle. (Vilen ym. 2013, 103–104.)

Lapsi tarvitsee oppiakseen erilaisia neuvoja vanhemmiltaan ja lapsen ohjaaminen on yksi vanhemman tehtävistä kasvattajana. Ohjaamisella ei tarkoiteta kieltämistä vaan sitä, että vanhempi ohjaa lasta toivottujen toimintojen pariin. Lapsen tehdessä jotain kiellettyä, on kieltämisen sijaan tarjottava lapselle vaihtoehto sallittuun toimintaan. Ohjaamiseen liittyy myös kannustus ja ohjaus erilaisissa ongelmatilanteissa, joiden ratkaisemista voidaan harjoitella ensin yhdessä, mikä mahdollistaa sen, että lapsi oppii ratkaisemaan niitä myöhemmin myös itsenäisesti. Vanhemman tehtävä on opettaa lapselle anteeksi pyytämisen malli pyytämällä esimerkiksi tekemiään virheitä anteeksi lapselta. Kun lapsella on malli anteeksi pyytämiseen, voi vanhempi myös olettaa, että lapsi pyytää anteeksi tilanteen sitä vaatiessa. Vanhemman tulee osata myöntää omia virheitään

lapselle. Näin lapsi oppii sen, että kaikki tekevät joskus virheitä, myös hän itse. (Vilen ym. 2013, 105–106.)

Aikuisen tehtävänä on huolehtia lapsen turvallisesta kasvuympäristöstä ja ilmapiiristä, jossa hänet huomioidaan ainutlaatuisena yksilönä. Lapsen tulee saada olla lapsi, joten lapsen ei tulisi joutua ottamaan vastuusta asioista, jotka ovat vanhemman vastuulla. Aikuisen johdonmukainen toiminta viestii lapselle siitä, että hän pystyy kantamaan vastuun lapsen elämästä. On muistettava, ettei lapsi ja aikuinen ole tasa-arvoisia päätöksenteossa, vaikka he ovat sitä ihmisinä. (Vilen ym. 2013, 104–105.) Erilaisia vanhempia ja kasvattajia tarvitaan, koska lapsia on erilaisia. Rauhallisemmalle lapselle sensitiivisempi kasvatusta on riittävä, kun taas energisempi lapsi tarvitsee selkeitä sääntöjä ja rajoja. Kasvatukseen liittyviä yleispäteviä ohjeita onkin vaikea määrittellä. (Sinkkonen 2012a, 14.) Kasvatuksessa vanhempien roolin voidaan kuitenkin todeta olevan merkittävä ja vanhemmuuteen liittyvien tehtävien haastavia. Yhteiskuntamme nykyinen tila, kiireisyys sekä työelämän lisääntyvät vaatimukset tuovat vanhemmuuteen omat lisähaasteensa.

5 TUTKIMUSTEHTÄVÄ

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää jalkapalloa harrastavien lasten vanhempien odotuksia jalkapalloseurojen kasvatustoiminnalle. Tutkimuksessa selvitettiin, miten tärkeänä he pitävät kasvatuksen osa-alueita yleisesti sekä mitä kasvatusasioita vanhemmat pitävät tärkeimpinä ja vähiten tärkeimpinä lastensa harrastuksessa. Lisäksi vanhemmilta selvitettiin, miten nämä kasvatusasiat toteutuvat tällä hetkellä heidän lastensa jalkapalloharrastuksessa.

Tutkimuskysymykset:

1. Miten tärkeänä vanhemmat kokevat kasvatuksen eri osa-alueet lastensa jalkapalloharrastuksessa?
2. Mitä asioita vanhemmat pitävät tärkeimpinä lastensa jalkapalloharrastuksen kasvatustoiminnassa?
3. Mitä asioita vanhemmat pitävät vähiten tärkeinä lastensa jalkapalloharrastuksen kasvatustoiminnassa?
4. Miten nämä kasvatustoimintaan liittyvät odotukset toteutuvat vanhempien mielestä heidän lastensa jalkapalloharrastuksessa tällä hetkellä?

Tutkimuksessa selvitetään lisäksi, onko vanhemman sukupuolella, lapsen sukupuolella tai lapsen iällä merkitystä siihen, miten vanhemmat arvioivat kasvatuksen osa-alueiden tärkeyttä, mitä asioita he pitävät tärkeimpinä ja vähiten tärkeimpinä ja miten he arvioivat kasvatusasioiden toteutumista tällä hetkellä.

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tämä luku käsittelee tutkimuksen toteutukseen ja analysointiin käytettyjä menetelmiä. Tutkimuksen luonne on kvantitatiivinen, eli määrällinen ja sen tarkoituksena on määrällistää eli kvantifioida saadut tiedot. Tämä mahdollistaa muuttujien käsittelemisen erilaisin tilastollisin menetelmin.

6.1 Tutkimusote ja lähestymistapa

Kvantitatiivisen, eli määrällisen, tutkimuksen avulla saadaan selville prosentiosuuksiin ja lukumääriin yhteydessä olevia kysymyksiä. Se vaatii riittävän edustavaa ja suurta otosta (Heikkilä 2014, 15). Kvantitatiivisessa lähestymistavassa pyritään objektiivisuuteen. Tähän yhdistetään vahvasti luotettavuuden korostaminen ja sen painottaminen. (Soininen & Merisuo-Storm 2009, 37.) Kvantitatiivisessa tutkimuksessa asioita kuvaillaan numeerisilla suureilla ja tuloksia havainnollistetaan sekä kuvioiden että taulukoiden avulla. Usein selvitetään tutkittavassa ilmiössä tapahtuvia muutoksia tai eri asioiden välisiä riippuvuuksia. Tutkittuja havaintoyksiköitä pyritään määrällisen tutkimukseen aineistosta saaduista tuloksista yleistämään laajempaan joukkoon. Kvantitatiivinen lähestymistapa mahdollistaa usein olemassa olevan tilanteen kartoittamisen, mutta ei pysty riittävästi selvittämään niiden syitä ja seurauksia. (Heikkilä 2014, 15.)

6.2 Tiedonkeruumenetelmät

Tutkimuksen kohderyhmältä, jalkapalloa harrastavien lasten vanhemmilta, kysyttiin Webropol-kyselyllä heidän odotuksiaan seurojen kasvatustoiminnalle. Webropol-kyselyn avulla vastaukset kerättiin ja siirrettiin tilastolliseen tietojenkäsittelyohjelmaan, jotta analysointi saatiin suoritettua. Kyselylomake kokonaisuudessaan löytyy liitteestä 1. Aineisto kerättiin touko-elokuussa 2019. Kysely toteutettiin verkkokyselynä. Ennen kyselyn jakamista, kysely testattiin 24 kohderyhmään sopivalla henkilöllä, jonka perusteella se muokattiin lopulliseen muotoonsa. Kyselyä jaettiin Facebook-ryhmässä Suomalainen junnufutis (7078 jäsentä, jäsenmäärä luettu 6.6.2019), joka keskittyy juniorijalkapalloon. Kyselyn linkkiä lähetettiin myös kahteentoista sattumalta valikoituun seuraan, esimerkiksi valmennuspäälliköille, joita pyydettiin välittämään kyselyä vanhemmille. Vastauksia saatiin 422 yhteensä 69 eri seurasta.

Tämä tutkimuksen aineistonkeruu suoritettiin survey-menetelmällä. Survey-menetelmä on suunnitelmallinen, tehokas ja taloudellinen tapa kerätä tietoa suuresta tutkimusjoukosta (Heikkilä 2014, 17). Survey-menetelmällä voidaan kerätä tietoa perusjoukosta pienemmän otoksen avulla. Survey-tutkimus pyrkii kuvaamaan käytännönläheisiä sekä ajankohtaisia ilmiöitä ja sen hyödyiksi voidaan katsoa suhteellisen vaivaton aineiston kerääminen kustannustehokkaasti. (Soininen & Merisuo-Storm 2009, 95–96.)

Kyselyssä kysymykset olivat vakioituja ja ne esitettiin kaikille vastaajille samassa järjestyksessä. Kysely valittiin aineistonkeruumenetelmäksi, koska se on tehokas tapa kerätä tietoa halutusta ilmiöstä tai asiasta nopeasti. Kyselymenetelmän avulla on lisäksi mahdollisuus tavoittaa suuri kohderyhmä. Tämän menetelmän haasteena saattaa olla muun muassa pinnallisuus ja toisinaan myös epäluotettavuus. (Soininen & Merisuo-Storm 2009, 130–131.) Tutkimuksen onnistuminen riippuu pitkälti kyselyn teknisestä toteutuksesta. Lisäksi on ratkaistava, miten estetään mahdollisimman hyvin otokseen kuulumattomien henkilöiden vastaaminen. (Heikkilä 2014, 17.)

Tässä tutkimuksen kyselylomake muodostui kysymyksistä, jotka olivat suljettuja ja käsittelivät kasvatuksellisten asioiden tärkeyttä lasten jalkapalloharrastuksessa vanhempien näkökulmasta. Kyselylomakkeessa vanhempien tehtävänä oli arvioida asteikolla 1–5 (1=ei ollenkaan tärkeää, 5=erittäin tärkeää) yleisesti, miten tärkeänä he kokevat kasvatusasiat lapsensa jalkapalloharrastuksessa. Sen jälkeen vanhempien piti valita annetuista kasvatusodotuksia koskevista väitteistä tärkein, toiseksi tärkein sekä kolmanneksi tärkein lastensa jalkapalloharrastuksen kasvatustoiminnassa. Samalla tavalla vanhempien tehtävä oli valita samoista kasvatukseen liittyvistä väitteistä vähiten tärkein, toiseksi vähiten tärkein sekä kolmanneksi vähiten tärkein. Lopuksi vanhempia pyydettiin myös arvioimaan asteikolla 1–5 (1=ei toteudu, 5=toteutuu erittäin hyvin), miten esitetyt väitteet toteutuvat heidän mielestään tällä hetkellä jalkapalloharrastuksessa. Kyselyssä esitetyt väitteet koostuivat kasvatuksen eri osa-alueista, joita olivat liikuntakasvatus, terveyskasvatus, tapakasvatus, moraalis-eettinen kasvatus ja sosiaalinen kasvatus. Jokaisesta kasvatuksen osa-alueesta oli kaksi väittämää (ks. taulukko 1). Kyselyssä vastaajille ei kerrottu väitteiden osa-alueita, koska ne olisivat saattaneet vaikuttaa vastaamiseen.

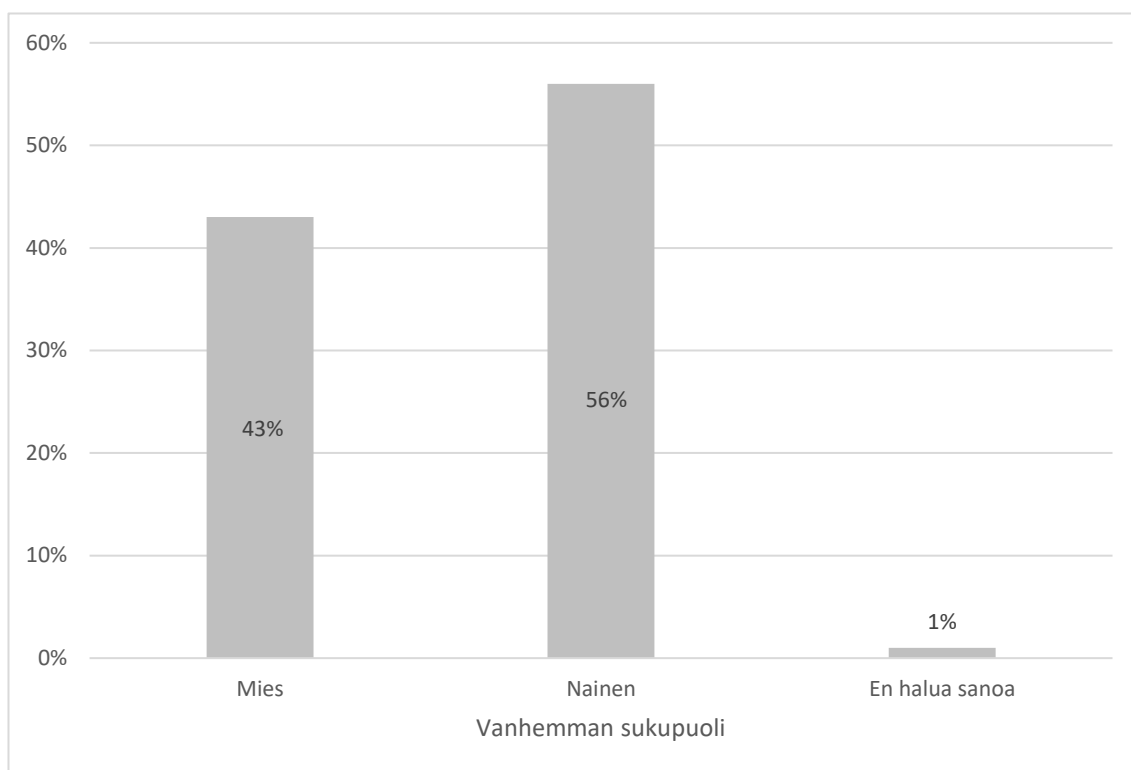
TAULUKKO 1. Kyselylomakkeen väittämät kasvatuksen osa-alueisiin ryhmiteltynä.

Kasvatuksen osa-alue	Kyselylomakkeen väittämät
Liikuntakasvatus	Seura kannustaisi lasta monipuoliseen ja elinikäiseen liikunnan harrastamiseen. Lapsesta kasvaisi kunnianhimoinen ja kilpailusuuntautunut urheilija.
Terveyskasvatus	Lapsi oppisi seurassa terveellisiä elämäntapoja. Lapsella olisi harrastuksessaan turvallista.
Tapakasvatus	Lapsi oppisi seurassa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan. Lapsi kasvaisi seurassa muita arvostavaksi ja muut hyväksyväksi.
Moraalis-eettinen kasvatus	Lapsi oppisi harrastuksessaan itsehillintää sekä käsittelemään pettymyksiä. Lapsi oppisi kunnioittamaan muita sekä yhteisiä sääntöjä.
Sosiaalinen kasvatus	Lapsi solmisi ystävyysuhteita harrastuksessaan. Lapsi oppisi sosiaalisia taitoja.

6.3 Aineiston kuvaaminen

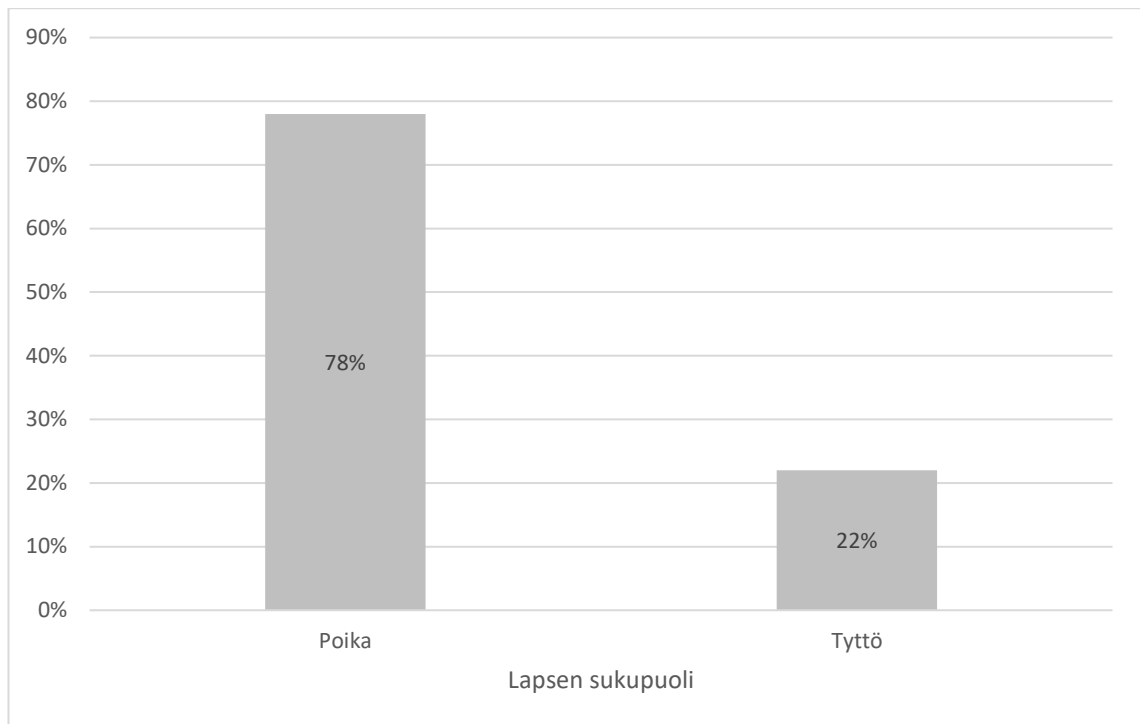
Tutkimukseen osallistui yhteensä 422 vastaajaa. Vanhempia tavoitettiin Facebook-ryhmän (Suomalainen junnufutis, 7078 jäsentä, jäsenmäärä luettu 6.6.2019) kautta sekä lähettämällä sähköpostitse kyselyn linkkiä suoraan seurojen valmennuspäälliköille sekä valmentajille, joita pyydettiin välittämään kyselyä vanhemmille. Vastaajien tuli olla jalkapalloa harrastavien 3–18-vuotiaiden lasten vanhempia. Muita rajoituksia vastaajille

ei asetettu, joten jokainen vastaajista täytti vastaamiselle asetetut kriteerit. Vastaajista 56 prosenttia (n=236) oli naisia ja 43 prosenttia (n=182) miehiä (kuvio 1). Yksi prosentti (n=4) vastaajista ei halunnut kertoa sukupuoltaan.

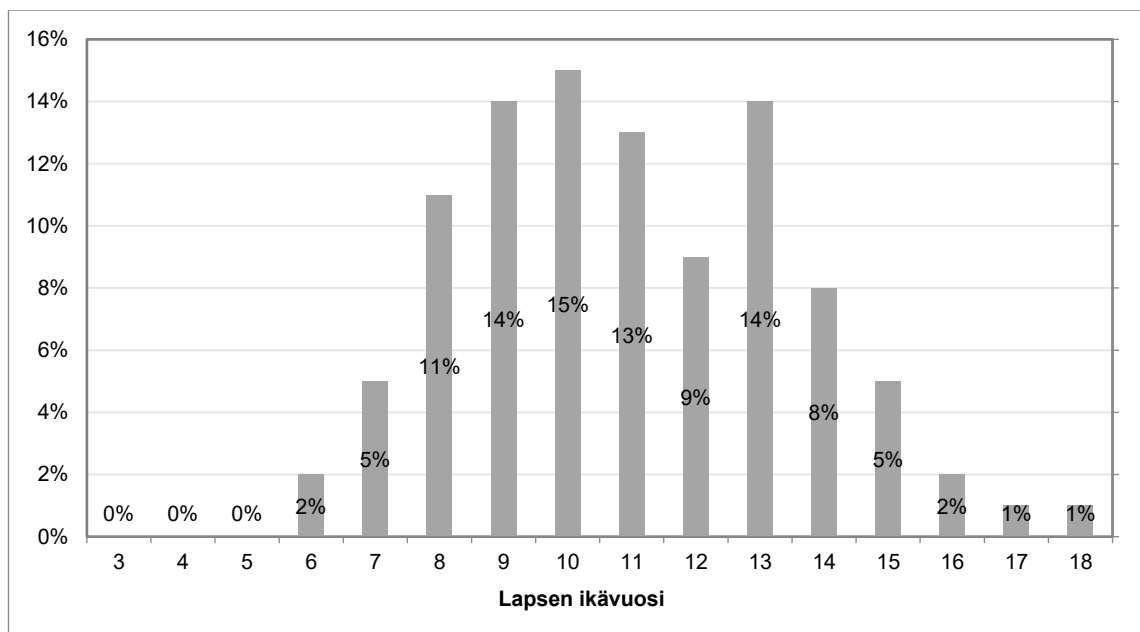

KUVIO 1. Kyselyyn vastanneiden vanhempien sukupuoli (n=422).

Vanhemmilta kysyttiin harrastavan lapsen sukupuoli. Poikien vanhempia vastaajista oli 78 prosenttia (n=328) ja tyttöjen vanhempia 22 prosenttia (n=92) (kuvio 2). Vastaajista noin puoli prosenttia (n=2) ei halunnut kertoa lapsen sukupuolta. Lapset olivat syntyneet vuosina 2016–2001, joten he olivat iältään 3–18-vuotiaita.

KUVIO 2. Jalkapalloa harrastavien lasten sukupuoli (n=422).

KUVIO 3. Jalkapalloa harrastavien lasten ikävuodet (n=422).

Vastaajilta kysyttiin myös asuinpaikkakuntaa sekä seuraa, jossa lapsi harrastaa. Vastauksia saatiin ympäri Suomea 54 eri kaupungista, yhteensä 69 eri seurasta. Lisäksi kysyttiin arvioita harrastuskustannuksista kuukausi- sekä vuositasolla. Kuukausitasolla harrastuskustannuksien arvioitiin olevan 0–250 euroa. Kuukausitasolla lapsen harrastuksen kustannukset olivat keskimäärin 67,90 euroa (kh=60,1). Vastaavasti

vuositasolla kustannukset arvioitiin olevan 60–6500 euroa. Keskiarvo lapsen harrastuksen vuosikustannuksille vastausten mukaan oli 1026 euroa (kh=939,4).

6.4 Aineiston analyysi

Tässä tutkimuksessa aineisto analysoitiin IBM SPSS Statistic -ohjelmalla. Aineistossa esitetyt muuttajat ovat etupäässä luokittelu- eli nominaaliasteikollisia muuttujia. Näitä muuttujien analysoinnissa käytetään usein epäparametrisia menetelmiä, Khiin neliö -testiä sekä frekvenssiesityksiä (Tähtinen, Laakkonen & Broberg 2011, 27). Koska tämän tutkimuksen muuttajat ovat pääasiallisesti nominaalimuuttujia, on tutkimuksessa käytetty aineiston analysoinnissa ristiintaulukointia ja Khiin neliö -testiä. Lisäksi aineiston analysoinnissa on käytetty yksisuuntaista varianssianalyysiä tutkittaessa, eroavatko ryhmien väliset keskiarvot tilastollisesti merkitsevästi toisistaan.

Ristiintaulukoinnin etuna on, että se on tehokas ja selkeä analysointimenetelmä. Sen avulla aineiston muuttujien suhteita ja niiden välisiä yhteyksiä voidaan analysoida ja tarkastella. Tyypillisiä ristiintaulukoitavia muuttujia ovat erilaiset asennemuuttajat, jotka tutkimuksen tuloksissa esitetään prosenttiosuuksina ja frekvensseinä. Ristiintaulukoinnissa esiintyvät suhteet kuvaavat vertailtavien muuttujien välisten suhteiden luonnetta ja näitä suhteita tulkittaessa on otettava huomioon, ettei niitä tulkita kausaaliseksi eli syy-seuraussuhteiksi. (Tähtinen ym. 2011, 123-124.) Kun halutaan saada muuttujien välisistä yhteyksistä tai eroista tarkempaa tietoa, voidaan käyttää Khiin neliö -testiä (Metsämuuronen 2003, 293). Khiin neliö -testi kertoo, onko muuttujien välillä tilastollista merkitsevyyttä, eli sitä, todennäköisyyttä löytää riippuvuusarvo tai ero nollahypoteesin ollessa voimassa. Tilastollisia merkitsevyytasoja kuvataan p-arvolla, joka määrittää todennäköisyysjakaumaa. (Heikkilä 2014, 185.) Merkitsevyytason ollessa 0,05 tai vähemmän, voidaan sanoa testatun jakauman poikkeavan normaali oletuksesta. Tulkittaessa merkitsevyytasoja on käytetyn havaintoaineiston suuruus otettava huomioon, sillä kun kyseessä on suuri otos, voivat pienetkin erot olla mitattavien muuttujien välillä merkitseviä. (Tähtinen ym. 2011, 27.)

Tässä tutkimuksessa ristiintaulukointia hyödynnettiin, kun selvitettiin, onko vanhemman sukupuolella tai lapsen sukupuolella merkitystä vanhempien tärkeinä ja vähemmän tärkeinä pitämiin kasvatusasioihin lapsen jalkapalloharrastuksessa. Khiin neliö -testillä

tutkittiin näiden ristiintaulukoinnilla löydettyjen erojen tilastollista merkitsevyyttä. Khiin neliö -testillä ei kuitenkaan voida osoittaa yhteyksien tai erojen voimakkuutta.

Tässä tutkimuksessa selvitettiin keskiarvoilla, miten tärkeinä vanhemmat pitävät kasvatustapahtumia ja miten he kokevat niiden toteutuvan tällä hetkellä. Vanhemmat arvioivat näitä asteikolla 1–5 (1=ei ollenkaan tärkeää/ei toteudu, 5=erittäin tärkeää/toteutuu erittäin hyvin). Tutkimuksessa haluttiin selvittää, onko vanhemman tai lapsen sukupuolella tai lapsen iällä merkitystä siihen, miten tärkeinä vanhemmat kokivat erilaiset kasvatustapahtumat ja miten he arvioivat niiden toteutumista lapsensa jalkapalloharrastuksessa. Näitä selvitettiin yksisuuntaisella varianssianalyysillä, jolla testataan keskiarvojen välisiä eroja.

6.5 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tämän luvun alaluvuissa tarkastellaan tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä. Luotettavuutta on tarkasteltava koko ajan tutkimusta tehtäessä ja luotettavuus muodostuu kahdesta tasosta: mittavälineen eli instrumentin ja koko tutkimuksen tasosta. Tutkimuksen tasolla tarkastellaan, kuinka reliaabelia ja validia koko tutkimus on ja mittarin toimivuus huomioidaan mittausvälineitä arvioitaessa. Luotettavuuden tarkasteluun liittyviä käsitteitä ovat mittarin reliabelius, eli mittavirheettömyys sekä validiteetti, eli pätevyys. Nämä käsitteet ovat sidoksissa toistensa kanssa, sillä luotettavan mittauksen vaatimuksena on validiteetti, jota korkea reliabelius tukee. (Soininen & Merisuo-Storm 2009, 151–152.)

6.5.1 Luotettavuus

Tutkimuksen tuloksissa saattaa esiintyä virheitä siitä huolimatta, että sen tekemisessä on pyritty virheettömyyteen. Kvantitatiivisessa, eli määrällisessä, tutkimuksessa on tilastollisia menetelmiä, joilla voidaan arvioida mittareiden luotettavuutta. (Hirsjärvi ym. 2015, 231.) Mittausvirheettömyys, reliabiliteetti, kertoo siitä, että mitattavalla kohteella on tietyt ominaisuudet tietyissä ympäristöissä ja tilanteissa. Tulosten toistettavuus ja se, että tulokset pysyvät muuttumattomina kertoo siitä, että mittaus on virheetön. Tuloksia ja tutkimusta voidaan pitää luotettavana, jos tulokset pysyvät muuttumattomina toisin kuin silloin, kun tulokset vaihtelevat mittauskerrasta riippuen. (Soininen & Merisuo-Storm 2009, 152–153.) Tämän tutkimuksen mittari, eli kyselylomake, oli tutkijoiden tekemä, mikä saattaa vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen. Tähän mittariin kuitenkin yritettiin panostaa testaamalla se 24 henkilöllä ennen lopullista aineistonkeruuta. Esitestaajien

mielipiteitä kuunneltiin ja kyselylomaketta parannettiin niiden perusteella. Kyselylomakkeeseen vastanneiden määrä ja tiettyjen tulosten toistuminen lisää kyselylomakkeen luotettavuutta ja virheettömyyttä.

Korkea reliabiliteetti tutkimuksessa ja sen mittareissa kertoo siitä, että tutkimuksessa ei ole saatu satunnaisia ja epäluotettavia tuloksia (Hirsjärvi ym. 2015, 231). Validiteetin kanssa yhdessä reliabiliteetti muodostaa mittarin kokonaisluotettavuuden perusteet hyvälle tutkimukselle. Seikat, jotka saattavat vaikuttaa tutkimustulosten laatuun, ovat aineiston välinpitämätön ja huolimaton tarkastelu, otantavirheet, kato- ja peittovirheet sekä mittausvirheet. (Heikkilä 2014, 176–179.) Tässä tutkimuksessa pyrittiin keskittymään näiden virheiden toteutumiseen. Aineistoa on käsitelty huolellisesti ja huomioon on koko tutkimuksen ajan otettu se, että vastaajien oikeudet, kuten anonymiteetti, tulevat huomioiduksi. Vastaajia oli runsas määrä (n=422). He vastasivat lähes aina kaikkiin kysymyksiin, joka lisää tutkimuksen luotettavuutta. Myös se, että vastaajat olivat kommentoineet ahkerasti (127 vastausta) vapaa sana -kommenttiosioon kertoo siitä, että he olivat kiinnostuneita aiheesta ja näin ollen voidaan olettaa, että vastaajat ovat pyrkineet vastaamaan mahdollisimman totuudenmukaisesti ja huolellisesti.

Tutkimuksessa käytettiin kymmentä vastausvaihtoehtoa, joista piti valita tärkeimmät ja vähiten tärkeimmät asiat itselleen lapsen jalkapalloharrastuksen kasvatustoiminnassa. Näiden kymmenen väitteen antaminen saattoi sekä lisätä luotettavuutta, että heikentää sitä. Ei voi olla varma, olisivatko tutkittavat vastanneet samalla tavalla, jos olisivat saaneet ilman vaihtoehtoja määritellä asioita, jotka ovat heille tärkeimpiä ja vähiten tärkeimpiä. Kuitenkin esitestausvaiheessa pyrittiin keskittymään juuri siihen, ettei mitään tärkeää vaihtoehtoa jäänyt pois, vaan kaikki mielipiteet väitteistä huomioitiin esitestausvaiheessa. Vaihtoehdot myös pyrittiin pitämään suhteellisen neutraaleina, eikä vastaajia haluttu johdatella millään tavalla valitsemaan niistä mitään tiettyä vaihtoehtoa. Vastauksiin saattaa kuitenkin vaikuttaa paljon vuorokauden ajan ja vastaajan vireystilan ja muun vastaavan lisäksi se, että millaisessa ympäristössä vastaajan lapsi tällä hetkellä harrastaa ja miten tyytyväisiä vastaajat ovat siihen, vaikka sitä ei tässä suoraan kysytty. On myös mahdollista, että vastaajat ovat ymmärtäneet kysymykset väärin tai ajatelleet vastata niin kuin he ajattelevat esimerkiksi tutkijoiden tai oman lapsensa harrastuksen toimihenkilöiden toivovan. Myös kysymykset, joissa kysyttiin asteikolla 1–5 asioiden tärkeyttä ja niiden toteutumista lapsen harrastuksen seuratoiminnassa saattoi ohjata

vastaamaan laiskasti esimerkiksi kaikkiin kolmosen, vaikka niiden toteutumisessa olisi oikeasti eroja.

Validiteetilla voidaan kuvailla tutkimuksessa käytettyjen mittareiden luotettavuutta siten, että tarkastellaan mittarin ja mittaustulosten yhteensopivuutta ja vastaavuutta. Validiteetti jaetaan usein sisäiseen ja ulkoiseen validiteetin. Sisäinen validiteetti on sitä, että tulokset, joita tutkimuksessa saadaan ovat linjassa testattavan ohjelman ja menettelytapojen kanssa. Tämä tarkoittaa, että tuloksissa havaitaan pätevyyttä suhteessa tutkittaviin ja tutkimuskohteeseen. Ulkoinen validiteetti tarkoittaa taas sitä, että tulokset ovat yleispäteviä, eli siirrettävissä muihin tilanteisiin ja toistettavissa muissa tilanteissa. (Soininen & Merisuo-Storm 2009, 158.) Aina ei kuitenkaan voida olla varmoja siitä, että valitut tutkimusmenetelmät ja mittarit antavat luotettavia vastauksia tutkijoiden haluamiin kysymyksiin. Voi olla, että tutkittavat ymmärtävät kysymykset väärin tai vastaavat niin, miten he olettavat tutkijoiden haluavan. Voi myös olla, että kysymyksenasettelu epäonnistuu ja kysymykset ovat epäselviä vastaajille. Myös se on mahdollista, että tutkija käsittelee vastauksia liikaa omien kokemuksiensa ja ajattelumalliensa perusteella. (Hirsjärvi ym. 2015, 232.) Tutkimuksen ja siinä saatujen tulosten luotettavuus on suoraan verrannollinen siinä käytettyjen mittareiden luotettavuuden kanssa (Metsämuuronen 2003, 42–43). Tämän tutkimuksen ulkoista validiteettia, eli luotettavuutta kasvattaa se, että tutkimusjoukko on kohtalaisen suuri, 422 vanhempaa ympäri Suomea. He edustavat 69 eri seuraa, joten tutkimuksessa ei painotu yksittäisen seuran vanhemmat. Lisäksi harrastuksen kustannukset ja lasten iät sekä sukupuoli jakautuivat, mikä kertoo tutkimukseen osallistuneen joukon olevan kattava. Kyselylomake testattiin useaan kertaan ja sitä arvioitiin sekä muutettiin testausten perusteella, mikä lisää lomakkeen luotettavuutta.

Tutkimuksen tulosten analysoinnissa käytettiin ristiintaulukointia sekä varianssianalyysiä selvittäessä, onko vanhempien sukupuolella, lapsen sukupuolella ja lapsen iällä vaikutusta siihen, miten vanhemmat arvioivat kasvatuksellisten asioiden tärkeyttä ja niiden toteutumista sekä mitä he pitävät tärkeimpinä ja vähiten tärkeimpinä asioina. Joitakin eroavaisuuksia näiden muuttujien välillä löydettiin, mutta kuitenkin tulee aina muistaa, että otoskoko vaikuttaa tulosten tulkintaan. Esimerkiksi isoa otoskokoja tutkittaessa pienikin eroavaisuus vastauksissa saattaa antaa tilastollisesti merkitsevän tuloksen. (KvantiMOTV-tietovaranto 2004.)

6.5.2 Eettisyys

Tutkimus on eettisesti luotettava ja hyväksyttävä, kun sen eri vaiheissa on noudatettu hyvää tieteellistä käytäntöä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012). Ihmistieteissä tutkimuksen eettiset periaatteet liittyvät tutkittavan vahingoittamisen välttämiseen, tutkittavan itsemääräämisoikeuden kunnioittamiseen sekä tietosuojaan ja yksityisyyteen (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019).

Tutkimukseen osallistumisen tulee olla vapaaehtoista. Vapaaehtoisen osallistumisen lisäksi tutkittaville tulee antaa riittävästi tietoa tutkimuksesta ja siitä, mikä on sen käyttötarkoitus. Tutkittavan tulee voida antaa suostumuksensa tutkimukseen osallistumisesta joko suullisesti tai kirjallisesti. Kyselytutkimuksessa tutkittaville on kerrottava selkeästi, mikä tutkimuksen aihe on, kuinka paljon aikaa kuluu siihen vastaamiseen sekä mitä tutkimuksessa pyritään selvittämään. Tutkimuksen tekijöiden tulee aina vastata totuudenmukaisesti, jos tutkittavat esittävät mahdollisia lisätietoja koskevia kysymyksiä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019.) Hyvää tieteellistä käytäntöä tulee noudattaa paitsi tutkimuksen aineistonkeruussa ja säilyttämisessä myös tutkimuksen julkaisussa. Tutkimuksen vastaukset tulee käsitellä huolellisesti ja luottamuksellisesti niin, ettei tutkittaville koidu osallistumisesta vahinkoa. Asenteellista, epäkunnioittavaa ja arvostelevaa raportointia tutkimuksen tulosten esittelyssä tulee välttää, jotta vältytään tutkimuskohteen leimaamiselta ja tästä aiheutuvilta haitallisilta seurauksilta. Tutkimus on suoritettava asiallisesti ja systemaattisesti tutkimuksen vapauden toteutumiseksi. Tuloksissa on esiteltävä kaikki tutkimuksessa esille tulleet näkökulmat ja niitä tulee argumentoida monipuolisesti. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.)

Osallistuminen tähän tutkimukseen oli vapaaehtoista. Tutkimuksen kyselylomakkeessa kuvattiin vastaajille selkeästi tutkimuksen tarkoitus, tutkimuksen aihe, mitä tutkimuksessa pyritään selvittämään sekä miten saatuja vastauksia käsitellään. Tutkimuksen kyselylomakkeessa tutkittavilta ei kysytty henkilötietoihin liittyviä kysymyksiä, jolloin heidän yksityisyydensuojansa huomioidaan. Tutkimuksen tulokset on esitetty hyvää tieteellistä käytäntöä mukailleen. Aiemmat tutkimukset sekä lähdeviittaukset on asianmukaisesti esitetty ja niihin on viitattu oikeaoppisesti.

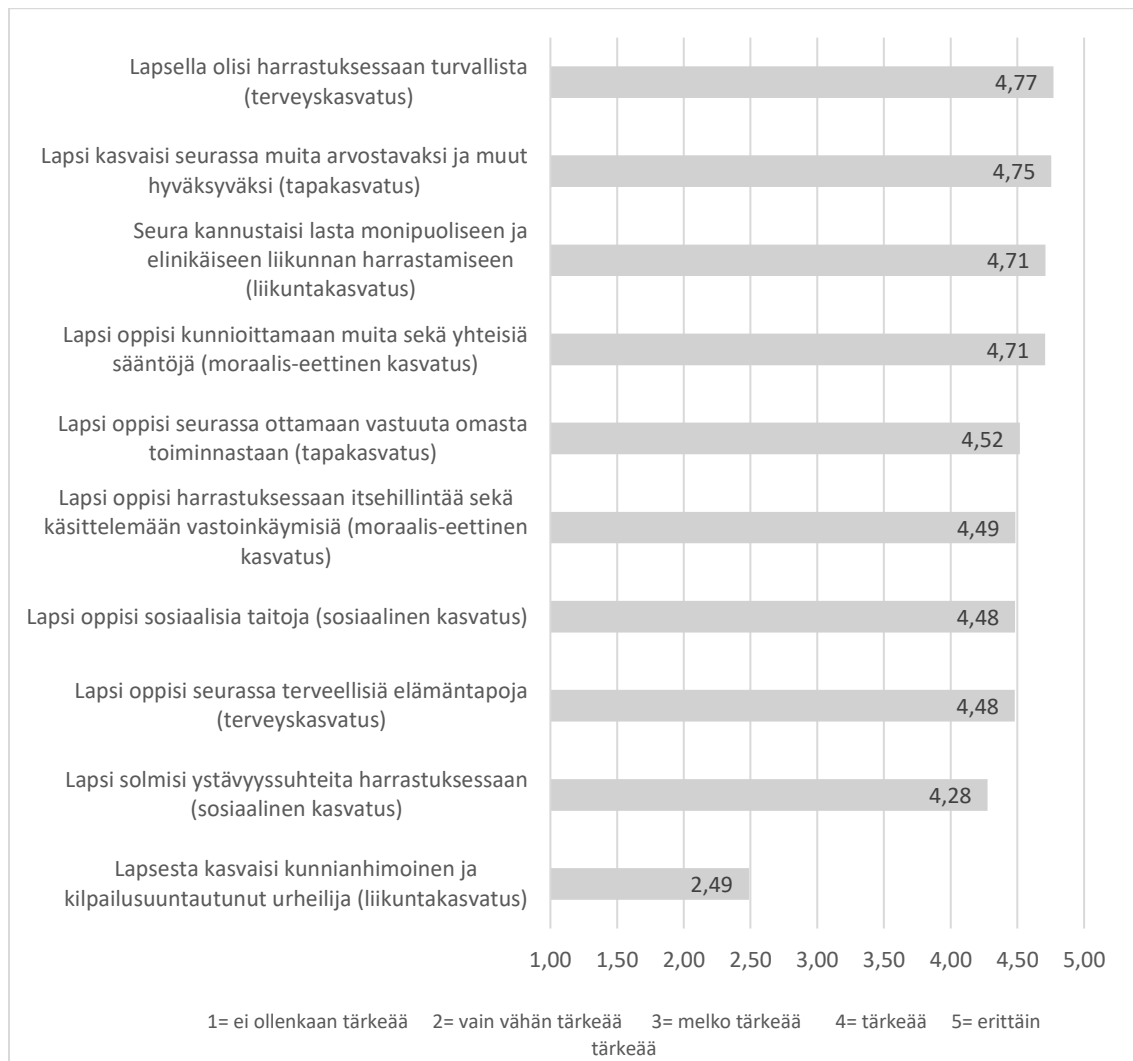
Yksityisyyden suoja, joka kuuluu Suomen perustuslakiin, on otettava tutkimuseettisissä asioissa huomioon, jolloin puhutaan tietosuojaa koskevista periaatteista. Tietosuoja on tutkimuseettisissä periaatteissa jaettu tutkimusaineiston suojaamiseen, tutkimusaineiston säilyttämiseen sekä tutkimusjulkaisuihin. Tutkittavien henkilötiedot tulee sähköisistä aineistoista poistaa, ellei niille ole tutkimuksen kannalta tarvetta, esimerkiksi aineiston analyysissä. Tutkimustarkoitukseen saatujen aineistojen ja tietojen luovuttaminen eteenpäin ei ole sallittua. Tutkimuksessa tulee ottaa huomioon tutkimuksen toistettavuus sekä tulosten testattavuus. Anonyymiyys säilytetään tutkimukseen osallistuvien kohdalla, kun tutkimuksessa keskitytään esittämään asiat tilastollisessa muodossa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019.) Tutkimuksessa oikeaoppinen viittaaminen sekä arvostuksen antaminen muiden tutkijoiden töihin sekä saavutuksiin osoittavat asianmukaisesta huomiosta muita tutkijoita kohtaan. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012). Tässä alaluvussa esitettyjä tutkimuseettisiä periaatteita noudatettiin tämän tutkimuksen kohdalla. Tutkimukseen osallistuvien henkilöiden tiedot käsiteltiin luottamuksellisesti. Sähköinen aineisto säilytettiin kahden lukon takana, eikä tutkimuksen tietoja luovutettu eteenpäin tai näytetty muille kuin tämän tutkimuksen tutkijoille.

7 TULOKSET

Tutkimuksessa selvitettiin, mitä odotuksia jalkapalloa harrastavien lasten vanhemmilla on seurojen kasvatustoiminnalle. Aluksi tarkastellaan sitä, miten tärkeinä vanhemmat ylipäätään pitivät kasvatusasioita. Sen jälkeen tarkastellaan, mitä vanhemmat pitivät tärkeimpinä ja vähiten tärkeinä. Lopuksi tarkastelun kohteena on se, miten odotukset toteutuivat vanhempien mielestä tällä hetkellä.

7.1 Vanhempien arviot siitä, miten tärkeänä he kokevat kasvatuksen eri osa-alueet lastensa jalkapalloharrastuksessa

Tutkimuksen kyselylomakkeessa esitettiin kymmenen kasvatusväittämää ja vanhempien piti arvioida asteikolla 1–5 (1=ei ollenkaan tärkeää, 5=erittäin tärkeää), miten tärkeinä he pitivät näitä asioita lastensa jalkapalloharrastuksessa. Tulosten mukaan (ks. kuvio 4) kaikkia kasvatusväittämiä pidettiin tärkeinä vähintään keskiarvolla noin 4,3 paitsi sitä, että lapsesta kasvaisi kunnianhimoinen ja kilpailusuuntautunut urheilija, pidettiin tärkeänä keskiarvolla 2,5. Kaikkia kasvatuksen osa-alueita pidettiin tärkeinä, paitsi liikuntakasvatuksen osa-alueeseen liittyvää väittämää kunnianhimoiseksi ja kilpailusuuntautuneeksi urheilijaksi kasvamista, jota pidettiin vain jonkin verran tärkeänä.

KUVIO 4. Vanhempien arvioiden keskiarvot siitä, miten tärkeinä he pitivät esitettyjä kasvatusväittämiä lastensa jalkapalloharrastuksessa asteikolla 1–5 (n=422). Keskihajonnat löytyvät liitteestä 2.

Tutkimuksessa haluttiin selvittää, onko vanhemman sukupuolella merkitystä arvioitaessa, miten he arvioivat kasvatuksen eri osa-alueiden tärkeyttä lastensa jalkapalloharrastuksessa. Eroja miesten ja naisten välillä löydettiin viidestä kasvatusväittämästä (ks. taulukko 2). Miehet pitivät naisia tärkeämpänä sitä liikuntakasvatuksen väittämää, että lapsesta kasvaisi kunnianhimoinen ja kilpailusuuntautunut urheilija. Naiset arvioivat miehiä yleisemmin tapakasvatukseen liittyvien asioiden olevan tärkeää, kuten sen, että lapsi oppisi seurassa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja sen, että lapsi kasvaisi seurassa muita arvostavaksi ja muut hyväksyväksi. Naiset painottivat miehiä enemmän terveyskasvatukseen liittyvää harrastuksen turvallisuutta sekä moraalis-eettiseen kasvatukseen liittyvää muiden kunnioittamisen ja yhteisten sääntöjen oppimista.

TAULUKKO 2. Erot vanhempien sukupuolten välisissä keskiarvoissa asteikolla 1–5 siitä, miten tärkeinä kasvatusväittämiä pidettiin lasten jalkapalloharrastuksessa (n= 422).

Väittäjä	Miesten keskiarvot n=236	Naisten keskiarvot n=182	Keskihajonta	F	Sig.
Lapsesta kasvaisi kunnianhimoinen ja kilpailusuuntautunut urheilija (liikuntakasvatus).	2,6	2,4	1,083	3,064	0,016
Lapsi oppisi seurassa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan (tapakasvatus).	4,4	4,6	4,512	4,969	0,007
Lapsi kasvaisi seurassa muita arvostavaksi ja muut hyväksyväksi (tapakasvatus).	4,6	4,8	4,741	5,316	0,005
Lapsella olisi harrastuksessaan turvallista (terveyskasvatus).	4,6	4,9	4,773	14,253	<0,001
Lapsi oppisi kunnioittamaan muita sekä yhteisiä sääntöjä (moraalis-eettinen kasvatus).	4,6	4,8	4,275	7,036	0,001

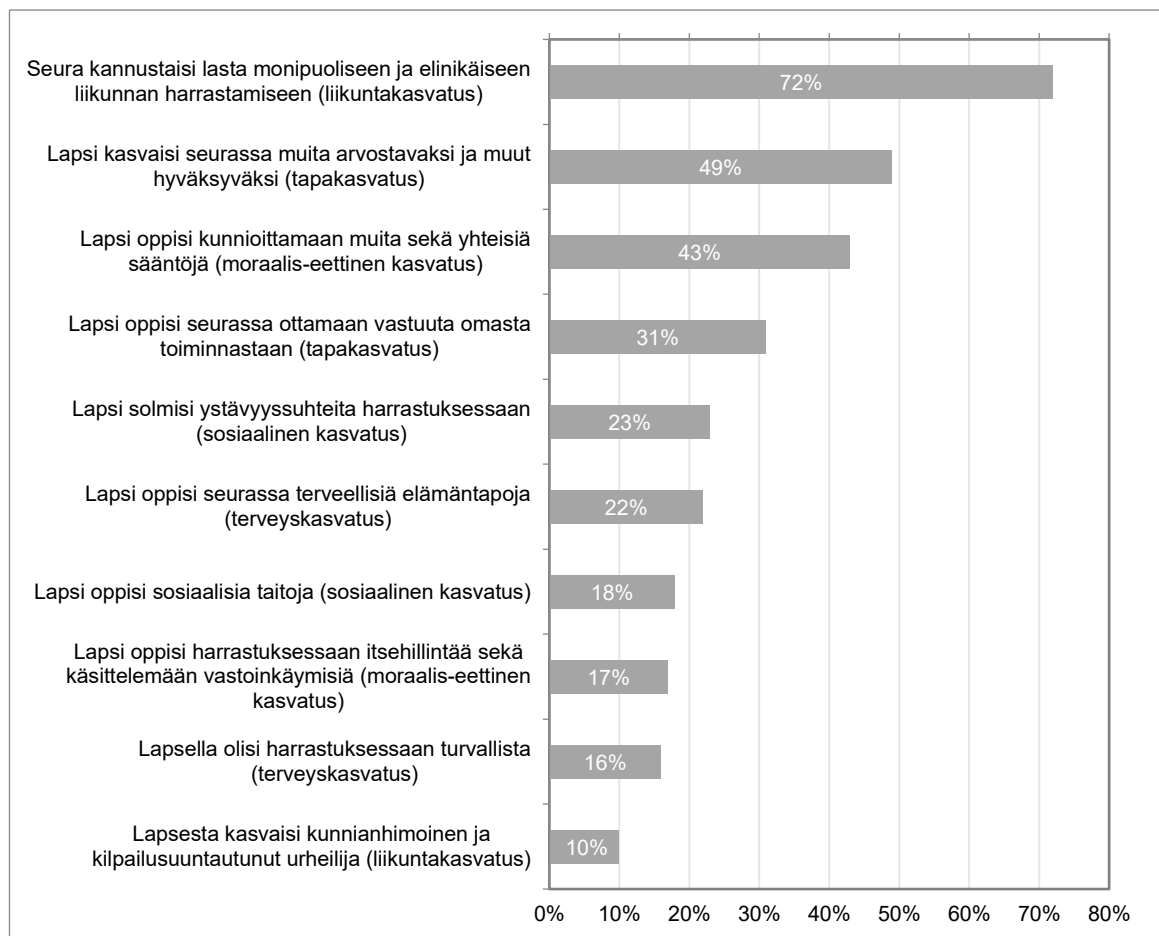
Vertailua tehtiin myös lapsen sukupuolen mukaan. Tuloksena saatiin, ettei eroja ollut yhdenkään väittämän tai kasvatuksen osa-alueen kohdalla siinä, miten vanhemmat arvioivat kasvatusasioiden tärkeyttä lapsensa jalkapalloharrastuksessa. Vertailua tehtiin lisäksi lapsen iän mukaan. Lapset jaettiin iän perusteella neljään luokkaan, jotka ovat 3–6-vuotiaat, 7–10-vuotiaat, 11–14-vuotiaat ja 15–18-vuotiaat. Tuloksena saatiin, ettei eroja ollut.

7.2 Vanhempien tärkeimpinä pitämät asiat seurojen kasvatustoiminnalle

Vanhemmille esitettiin lomakkeessa kymmenen kasvatukseen liittyvää väittämää, joista heidän piti valita tärkein, toiseksi tärkein ja kolmanneksi tärkein heidän lapsensa jalkapalloharrastuksessa. Tuloksia tarkastellaan yhteenvetona siten, mitkä asiat valittiin kolmen tärkeimmän joukkoon.

Tuloksista kävi ilmi (ks. kuvio 5), että kolme neljäsosaa vanhemmista (76 %) valitsi kolmen tärkeimmän joukkoon lapsensa jalkapalloharrastuksen kasvatustoiminnassa sen, että seura kannustaisi lasta monipuoliseen ja elinikäiseen liikunnan harrastamiseen. Lähes

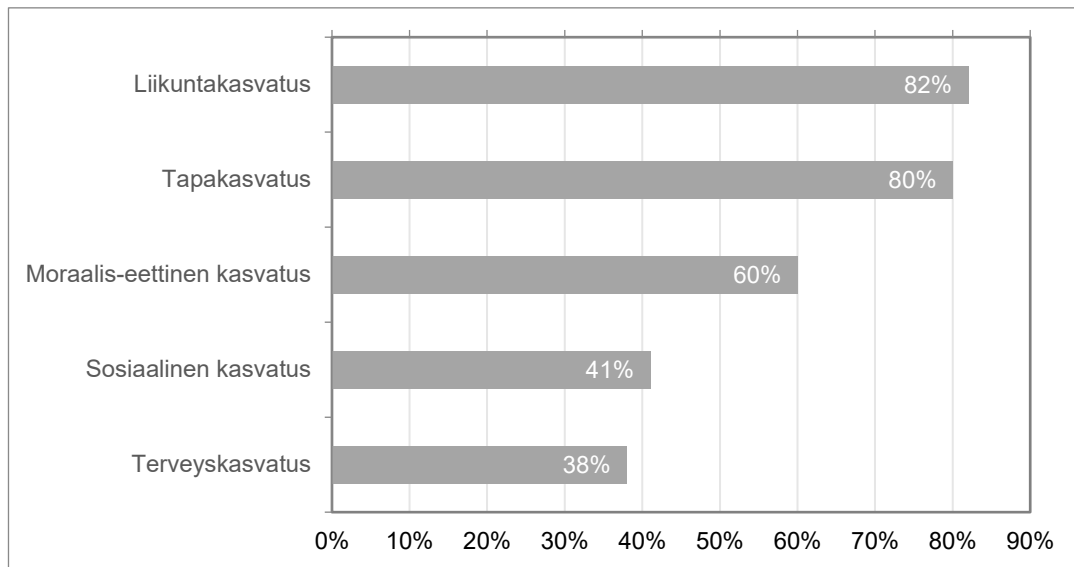
puolet vanhemmista valitsi kolmen tärkeimmän joukkoon sen, että lapsi kasvaisi seurassa muita arvostavaksi ja muut hyväksyväksi ja sen, että lapsi oppisi kunnioittamaan muita sekä yhteisiä sääntöjä.

KUVIO 5. Vanhempien kolmen tärkeimmän joukkoon valitsemat kasvatusväittämät ja kasvatuksen osa-alueet (n=422).

Liikuntakasvatukseen osa-alueisiin liittyvät väittämät ”seura kannustaisi lasta monipuoliseen ja elinikäiseen liikunnan harrastamiseen” sekä ”lapsesta kasvaisi kunnianhimoisen ja kilpailusuuntautunut urheilija” olivat tärkeimpien asioiden listalla tuloksissa ääripäissä, sillä monipuoliseen ja elinikäiseen liikunnan harrastamiseen kannustaminen oli valittu tärkeimpien joukkoon eniten, kun taas kunnianhimoiseksi ja kilpailusuuntautuneeksi urheilijaksi kasvaminen vähiten tärkeiden joukkoon. Kunnianhimoiseksi ja kilpailusuuntautuneeksi urheilijaksi kasvaminen oli vain kymmenen prosentin mielestä kolmen tärkeimmän asian joukossa. Yhteensä liikuntakasvatukseen liittyvät väittämät olivat 82 prosentin mielestä kolmen tärkeimmän joukossa (ks. kuvio 6). Tapakasvatukseen liittyvät väittämät olivat 80 prosentin, moraalis-eettiseen kasvatukseen liittyvät väittämät 60 prosentin, sosiaaliseen

kasvatukseen liittyvät väittämät 41 prosentin ja terveyskasvatukseen liittyvät väittämät 38 prosentin mielestä kolmen tärkeimmän joukossa.

KUVIO 6. Vanhempien kolmen tärkeimmän joukkoon valitsevat kasvatuksen osa-alueet (n=422).

Lisäksi selvittiin, onko vastaajan sukupuolella merkitystä tärkeimpinä pidettyihin asioihin. Vanhemmat valitsivat kolme tärkeintä asiaa ja toiseksi tärkeimpinä pidetyissä asioissa löydettiin ero yhden väittämän kohdalla. Miehet pitivät naisia yleisemmin toiseksi tärkeimpänä asiana moraalis-eettiseen kasvatukseen liittyvää asiaa, jossa lapsi oppisi harrastuksessaan itsehillintää sekä käsittelemään vastoinkäymisiä ($p=0,008$). Tutkimuksessa selvitettiin myös, onko lapsen sukupuolella merkitystä siihen, mitkä asiat vanhemmat valitsivat tärkeimmiksi kasvatusasioiksi lapsensa jalkapalloharrastuksessa. Tuloksena saatiin, että lapsen sukupuolella ei ollut vaikutusta siihen, mitä asioita vanhemmat pitivät tärkeimpinä lapsensa jalkapalloharrastuksessa.

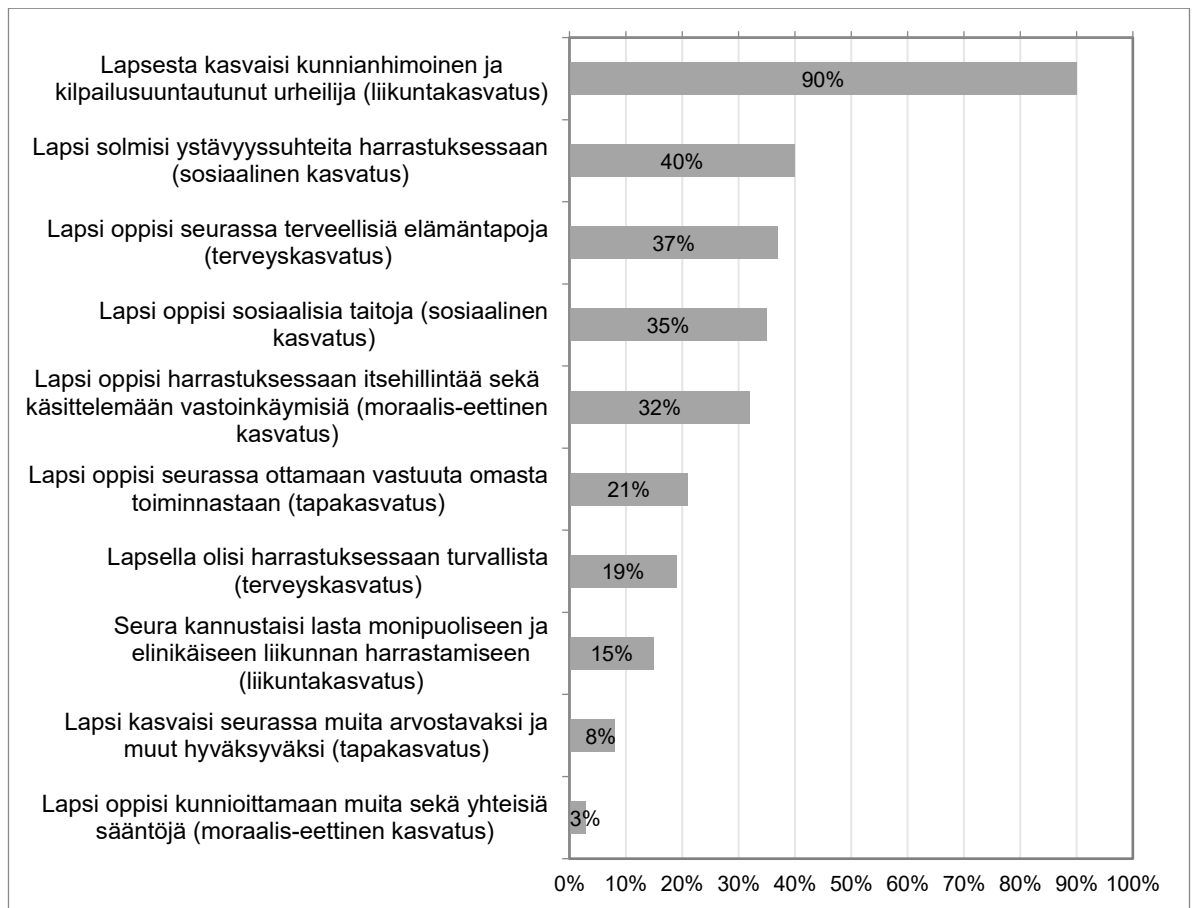
Vertailua tehtiin lisäksi lasten ikäryhmien (3–6-vuotiaat, 7–10-vuotiaat, 11–14-vuotiaat ja 15–18-vuotiaat) ja vanhempien tärkeimpinä pitämien asioiden välillä. Nuorimpien ikäluokkien vanhemmat valitsivat vanhempien ikäluokkien vanhempia yleisemmin tärkeimpien asioiden joukkoon moraalis-eettiseen kasvatukseen, sosiaaliseen kasvatukseen sekä tapakasvatukseen liittyviä asioita. Nuorimpien, 3–6-vuotiaiden, vanhemmista 20 prosenttia piti toiseksi tärkeimpänä muiden kunnioittamisen sekä yhteisten sääntöjen oppimista ja 7–10-vuotiaiden vanhemmista sen valitsi toiseksi tärkeimmäksi 26 prosenttia. Toiseksi vanhimpien, 11–14-vuotiaiden, vanhemmista 14

prosenttia piti sitä toiseksi tärkeimpänä ja vanhimman ikäluokan, 15–18-vuotiaiden vanhemmista sitä ei valinnut kukaan ($p=0,003$). Sosiaaliseen kasvatukseen liittyvän sosiaalisten taitojen oppimisen toiseksi tärkeimmäksi valitsi 3–6-vuotiaiden vanhemmista 40 prosenttia, kun muiden ikäluokkien vanhemmista enää alle seitsemän prosenttia piti sitä toiseksi tärkeimpänä ($p=0,013$). Tapakasvatukseen liittyvä vastuun ottaminen omasta toiminnasta oli kolmanneksi tärkein asia nuorimman ikäluokan vanhemmista 60 prosentin mielestä. Muiden ikäluokkien vanhemmista alle 18 prosenttia piti sitä kolmanneksi tärkeimpänä asiana ($p=0,006$).

7.3 Vanhempien vähiten tärkeinä pitämät asiat seurojen kasvatustoiminnassa

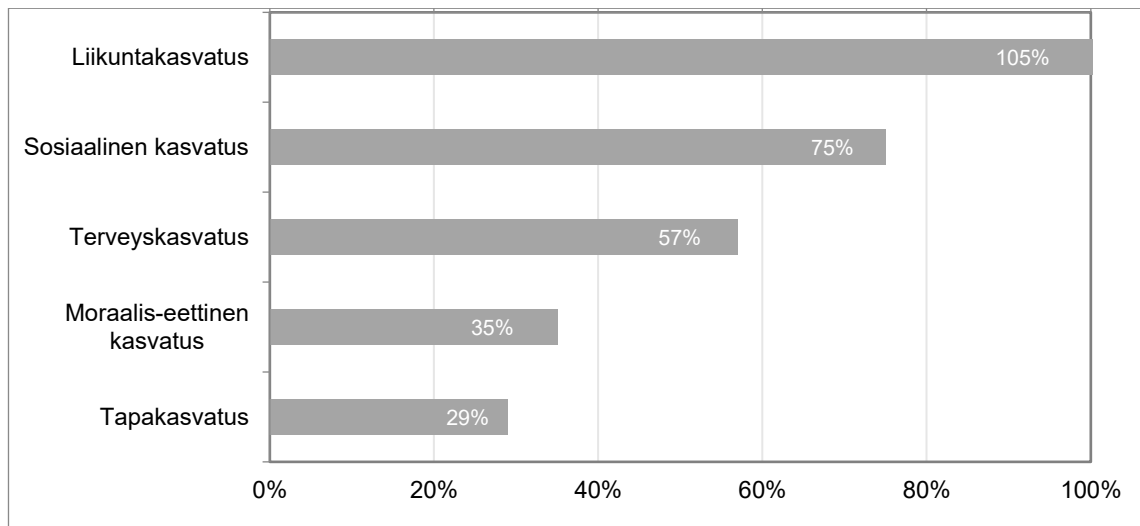
Sen lisäksi, että vanhempien piti valita tärkeimmät asiat seurojen kasvatustoiminnassa, heidän piti valita myös vähiten tärkeät asiat. Vanhemmille esitettiin lomakkeessa samat kymmenen väittämää, joista heidän piti valita vähiten tärkein, toiseksi vähiten tärkein ja kolmanneksi vähiten tärkein asia heidän lapsensa jalkapalloharrastuksen kasvatustoiminnassa. Tuloksia tarkastellaan yhteenvetona siten, mitkä asiat valittiin kolmen vähiten tärkeimmän joukkoon.

Tuloksista kävi ilmi, että suurin osa vanhemmista (90 %) valitsi kolmen vähiten tärkeimmän joukkoon lapsen kasvamisen kunnianhimoiseksi ja kilpailusuuntautuneeksi urheilijaksi (ks. kuvio 7). Ystävyysuhteiden solmiminen harrastuksessa kuului kolmen vähiten tärkeimmän asian joukkoon 40 prosentin mielestä ja 37 prosenttia vanhemmista piti terveellisten elämäntapojen oppimista seurassa kolmen vähiten tärkeimmän asian joukossa heidän lapsensa jalkapalloharrastuksessa.

KUVIO 7. Vanhempien kolmen vähiten tärkeimmän joukkoon valitsemat kasvatusväittämät ja kasvatuksen osa-alueet (n=422).

Kasvatuksen osa-alueista liikuntakasvatus oli vanhempien mielestä vähiten tärkeä heidän lastensa jalkapalloharrastuksessa, sillä jokainen vanhempi vastasi liikuntakasvatukseen liittyvän väitteen olevan kolmen vähiten tärkeimmän asian joukossa (ks. kuvio 8). Lisäksi osa vanhemmista valitsi molemmat liikuntakasvatukseen liittyvät väitteet kolmen vähiten tärkeimmän asian joukkoon. Selkeä enemmistö valitsi kunnianhimoiseksi ja kilpailusuuntautuneeksi urheilijaksi kasvamisen kolmen vähiten tärkeimmän asian joukkoon sekä monipuolinen ja elinikäinen liikunnan harrastaminen oli vanhemmista 15 prosentin mielestä kolmen vähiten tärkeimmän asian joukossa. Kasvatuksen osa-alueista seuraavaksi vähiten tärkein vanhempien mielestä oli sosiaalinen kasvatus, johon kuuluivat sosiaalisten taitojen oppiminen sekä ystävyysuhteiden solmiminen harrastuksessa.

KUVIO 8. Vanhempien kolmen vähiten tärkeimmän joukkoon valitsemat kasvatuksen osa-alueet. (n=422).

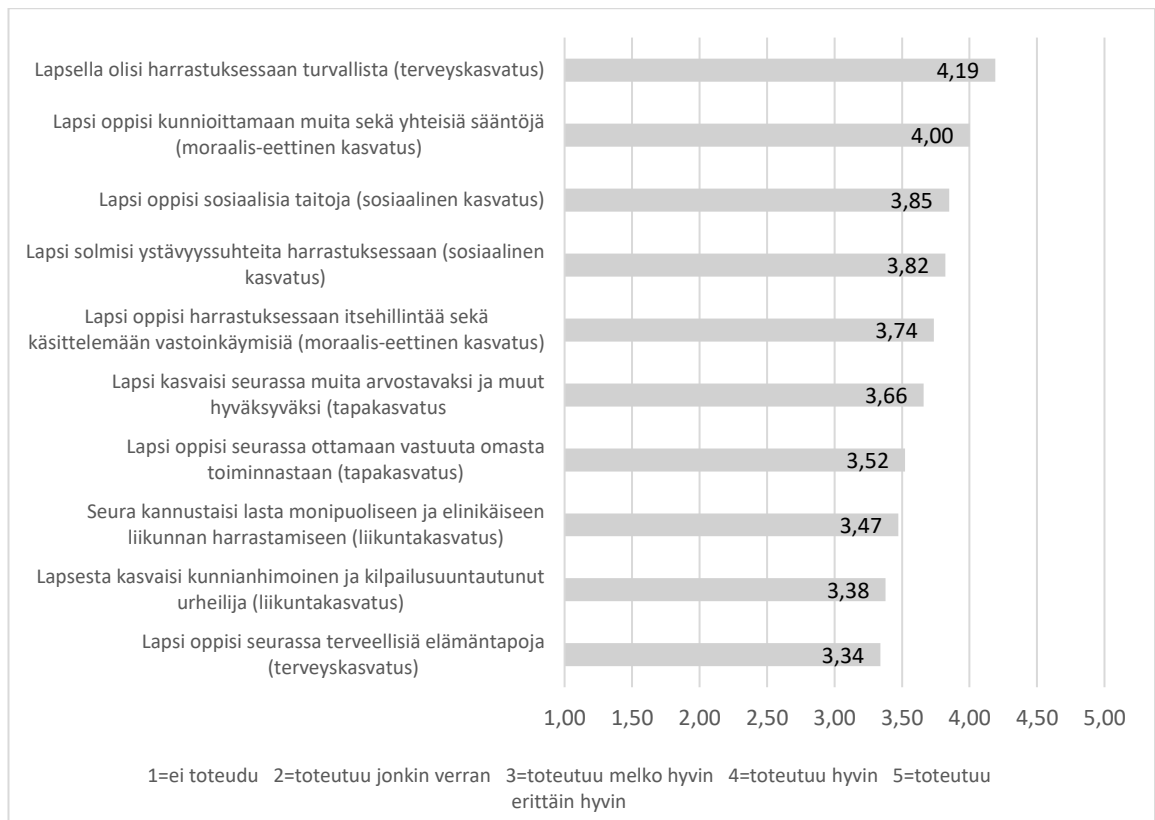
Tutkimuksessa tehtiin vertailua, onko vanhemman sukupuolella merkitystä siihen, mitkä asiat he valitsivat vähiten tärkeimpien asioiden joukkoon. Naiset valitsivat miehiä yleisemmin kaikkein vähiten tärkeäksi asiaksi lapsen kasvamisen kunnianhimoiseksi ja kilpailusuuntautuneeksi urheilijaksi ($p=0,018$). Miehet puolestaan pitivät naisia vähemmän tärkeänä sitä tapakasvatukseen kuuluvaa asiaa, että lapsi oppisi seurassa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ($p=0,005$). Kysyttäessä vanhemmilta toiseksi vähiten tärkeimpiä asioita saatiin tulokseksi se, että miehille oli vähemmän tärkeää terveystasvatukseen liittyvä lapsen harrastuksen turvallisuus kuin mitä se oli naisille ($p=0,007$).

Vertailua tehtiin lisäksi lapsen sukupuolen ja iän mukaan. Moraalis-eettiseen kasvatukseen liittyvä itsehillinnän oppiminen sekä vastoinkäymisten käsitteleminen oli vähemmän tärkeää tyttöjen vanhemmille kuin poikien vanhemmille kysyttäessä vanhemmilta toiseksi vähiten tärkeimpiä asioita heidän lapsensa jalkapalloharrastuksessa ($p=0,030$). Nuorimman ikäluokan vanhemmat vastasivat muiden ikäluokkien vanhempia yleisemmin terveystasvatukseen liittyvän terveellisten elämäntapojen oppimisen olevan kaikkein vähiten tärkeintä. 3–6-vuotiaiden vanhemmista 30 prosenttia piti terveellisten elämäntapojen oppimista vähiten tärkeimpänä, kun muissa ikäluokissa alle viisi prosenttia vanhemmista piti sitä vähiten tärkeimpänä asiana ($p=0,001$).

7.4 Vanhempien arviot siitä, miten kasvatusasiat toteutuvat tällä hetkellä heidän lastensa jalkapalloharrastuksessa

Tutkimuksen kyselylomakkeessa pyydettiin vanhempia arvioimaan, miten lomakkeessa esitetyt kasvatusväittämät toteutuvat tällä hetkellä heidän lapsensa jalkapalloharrastuksessa. Arvioita kysyttiin viisiportaisella asteikolla (1=ei toteudu, 5=toteutuu erittäin hyvin). Seuraavaksi tarkastellaan tuloksia väittämäkohtaisesti sekä kasvatuksen osa-alueittain.

Tulosten mukaan (kuvio 9) kaikki kasvatusasiat toteutuvat vanhempien arvioiden mukaan vähintään melko hyvin (ka 3,3). Tuloksista käy ilmi, että vanhempien mielestä parhaiten toteutuu se, että lapsella olisi turvallista harrastuksessaan (ka 4,2). Toiseksi parhaiten toteutuu muiden kunnioittamisen sekä yhteisten sääntöjen oppiminen (ka 4,0). Vanhempien arvioiden mukaan kasvatusasioista huonoiten toteutuu terveellisten elämäntapojen oppiminen seurassa (ka 3,3). Toiseksi huonoiten toteutuu lapsen kasvaminen kunnianhimoiseksi ja kilpailusuuntautuneeksi urheilijaksi (ka 3,4). Kasvatuksen osa-alueiden näkökulmasta väittämät toteutuivat kaikki melko hyvin. Terveyskasvatus toteutui sekä parhaiten että huonoiten. Parhaiten toteutui terveystieteeseen liittyvä asia lapsen harrastuksen turvallisuudesta ja huonoiten toteutui terveellisten elämäntapojen oppiminen seurassa. Harrastuksen turvallisuuden jälkeen parhaiten toteutuvia osa-alueita olivat moraalis-eettinen kasvatus sekä sosiaalinen kasvatus.

KUVIO 9. Keskiarvot vanhempien arvioista, miten kasvatusväittämät toteutuvat tällä hetkellä heidän lastensa jalkapalloharrastuksessa (n=422). Keskihajonnat löytyvät liitteestä 3.

Keskiarvioista selvitettiin, onko vanhemman sukupuolella merkitystä siihen, miten vanhemmat kokevat esitettyjen kasvatusasioiden toteutumisen tällä hetkellä heidän lapsensa jalkapalloharrastuksessa. Muita eroja ei ollut kuin se, että naisten mielestä paremmin toteutui se, että lapsi oppisi sosiaalisia taitoja (ks. taulukko 3).

TAULUKKO 3. Miesten ja naisten välinen ero keskiarvossa väittämän ”lapsi oppisi sosiaalisia taitoja” toteutumisessa.

Väittämä	Naisten keskiarvo n=182	Miesten keskiarvo n= 236	Keskihajonta	F	Sig.
Lapsi oppisi sosiaalisia taitoja.	4,0	3,7	0,924	3,471	0,032

Keskiarvoista selvitettiin myös, onko lapsen sukupuolella merkitystä siihen, miten vanhemmat arvioivat kasvatusasioiden toteutuvan lapsen jalkapalloharrastuksessa tällä hetkellä. Tuloksena kuitenkin saatiin, ettei tilastollisesti merkitsevää eroa ollut.

Lisäksi selvitettiin, onko lapsen iällä merkitystä vanhempien arvioihin siitä, miten kasvatusasiat toteutuvat tällä hetkellä lapsen jalkapalloharrastuksessa. Ero löytyi sosiaaliseen kasvatukseen liittyvässä väittämässä, joka koski ystävyysuhteiden solmimista harrastuksessa (ks. taulukko 4). Väittämä toteutui parhaiten niiden vanhempien mukaan, joiden lapset olivat 11–14-vuotiaita. Huonoiten väite toteutui vanhempien mukaan, joiden lapset olivat 3–6-vuotiaita ($p=0,011$).

TAULUKKO 4. Eri ikäluokkien vanhempien arviot väittämän ”lapsi solmisi ystävyysuhteita harrastuksessaan” toteutumisesta asteikolla 1–5 (1=ei toteudu, 5=toteutuu erittäin hyvin) ($n= 422$).

Ikäluokka	Keskiarvo toteutumiselle
3–6-vuotiaat	3,4
7–10-vuotiaat	3,7
11–14-vuotiaat	4,0
15–18-vuotiaat	3,9

7.5 Vapaa sana -osio

Kyselylomakkeessa oli vapaa sana -osio ja siihen päätyi vastamaan 127 vanhempaa. Vapaan sanan kommentteista kävi ilmi, että tutkimuksen aihe oli vanhemmille tärkeä. Moni vastaajista pohti seuran kasvatustehtäviä, kilpailullisuutta, kiitteli valmentajia, omaa kokemustaan harrastuksen vaikutuksesta lapseen sekä ylipäätään sitä, onko seuralla velvoite kasvattaa. Erityisesti monessa vastauksessa vapaa sana -osioissa pohdittiin kilpailu- ja harrastustoiminnan erottamista toisistaan. Seuraavaksi muutamia esimerkkejä, joissa tärkeimmäksi koettua, eli elinikäiseen ja monipuoliseen liikunnan harrastamiseen opettamista sekä vähiten tärkeäksi koettua, eli kunnianhimoiseksi ja kilpailusuuntautuneeksi urheilijaksi kasvamista pohditaan.

”Mielestäni jo 9-10-vuotiaillakin pitäisi olla kilpa- ja harrasteryhmä erikseen. Kilpailijat saisivat kehittyä, koska ovat usein kunnianhimoisempia ja sitten taas höntsöilijät saisivat rennosti ja vapautuneesti vaan höntsäillä.”

”Toivon, että jalkapalloseurat panostaisivat enemmän kansanterveyden edistämiseen, ei yksittäisten kilpaurheilijoiden kasvattamiseen. Lisäksi olisi hyvä, että kannustettaisiin monipuoliseen harrastamiseen. Nyt joutuu jo erittäin nuorena valitsemaan ainoastaan jalkapallon, mikäli haluaa päästä pelaamaan. Toivoisin myös monipuolisempaa harjoittelua jalkapallon oheen, ei vain lajiharjoitteita.”

”Tärkeintä olisi, että lasta saataisiin pidettyä harrastuksen parissa teini-iän ylitse. Eli ei tiputeta keltasta, vaikkei olisikaan tarpeeksi hyvä akatemiaan tms. kilpajoukkueeseen.”

Vanhempien kommenteista kävi ilmi se, että he tiedostavat jalkapalloharrastuksen merkityksen lapsen kokonaisvaltaiselle kasvulle. Ymmärrys siitä, että harrastus mahdollistaa liikuntataitojen ohella myös muiden kasvatuksen eri osa-alueisiin liittyvien taitojen oppimisen, nousi esiin kommenteissa. Vanhemmat kertoivat, mitä he toivoisivat lapsensa oppivan harrastuksessa ja mitä lapsi on harrastuksesta elämänsä tähän mennessä jo saanut:

”Vaikkakin urheilun takia lapsen olen tuonut harrastuksen pariin, niin tärkeintä kuitenkin on sosiaalisten taitojen oppiminen. Toki pelit ja niiden voittaminen on hienoa, mutta tärkeää on myös oppia häviämään. Toki kunnianhimoa pitää myös olla, sitä voi hyödyntää myös muualla elämässä myöhemmällä iällä”.

”Harrastus on tehnyt todella positiivisen muutoksen lapseen. Se antoi lapselle tavoitteen ja muutti lapsen käyttäytymistä todella paljon parempaan suuntaan. Ystävien moninkertaistuminen ym. Ovat olleet hieno asia, joka lajin kautta löytyi”.

”Pääasia, että lapset nauttivat ja iloitsevat harrastuksesta sekä muutenkin opettelevat elämää sosiaalisten taitojen ja ystävyyssuhteiden kanssa. Pidän myös tärkeänä sitä, että lapsi oppii huolehtimaan omasta kropastaan.”

8 POHDINTA

Tutkimuksessa selvitettiin vanhempien odotuksia lasten jalkapalloharrastuksen kasvatustoiminnalle. Tutkimuksessa selvisi, että vanhemmat pitivät tärkeimpänä sitä, että seura kannustaisi lasta monipuoliseen ja elinikäiseen liikunnan harrastamiseen. Tulos oli selkeä, sillä 72 prosenttia vanhemmista valitsi tämän väittämän kolmen tärkeimmän asian joukkoon. Seuraavaksi eniten, noin puolet (49 %) vanhemmista valitsi tärkeimpien asioiden joukkoon lapsen kasvamisen seurassa muita arvostavaksi ja muut hyväksyväksi. Hieman vajaa puolet (43 %) valitsi tärkeimpien asioiden joukkoon sen, että lapsi oppisi kunnioittamaan muita sekä yhteisiä sääntöjä. Muut kasvatusväittämät olivat vanhemmista alle 30 prosentin mielestä kolmen tärkeimmän asian joukossa. Suurin osa vanhemmista (90 %) valitsi kolmen vähiten tärkeimmän joukkoon lapsen kasvamisen kunnianhimoiseksi ja kilpailusuuntautuneeksi urheilijaksi. Sen arvioitiin myös olevan yleisesti vain jonkin verran tärkeää, kun kaikki muut kasvatusväittämät arvioitiin tärkeäksi.

Elinikäinen ja monipuolinen liikunnan harrastaminen, joka kuuluu liikuntakasvatukseen, oli vanhemmille selkeästi tärkeintä. Tästä voidaan päätellä, että urheiluseurojen tehtävänä vanhempien mielestä olisi liikunnan ilon tartuttaminen, monipuolisten liikuntataitojen opettaminen ja koetun liikunnallisen pätevyyden kasvattaminen. Ylipäätään tärkeää olisi se, että lapsi saisi eväät liikunnalliseen elämäntapaan. Telaman, Hirvensalon ja Yangin (2014) mukaan liikuntaan kasvattamisen tärkeyttä voidaan perustella sillä, että lasten liikunnalla on myöhempään elämään positiivisia vaikutuksia. Liikuntakasvatuksen kautta lapset ja nuoret oppivat liikuntataitoja, yhteistyötaitoja, liikunnan terveysvaikutuksia ja oman käyttäytymisen säätelemistä (Heikinaro-Johansson, Varstala & Lyyra 2008). Mannerheimin Lastensuojeluliiton tekemän tutkimuksen (2018) mukaan lasten motivaatiotekijät urheiluharrastuksen jatkamiselle liittyivät liikuntakasvatuksen osa-alueisiin. Lapsista 54 prosenttia jatkoi urheiluharrastusta, koska he halusivat pysyä hyvässä kunnossa ja saada riittävästi liikuntaa. Tämä elinikäiseen ja monipuoliseen liikunnan harrastamiseen kannustaminen urheiluseuroissa tällä hetkellä toteutui tutkimukseen vastanneiden vanhempien mielestä viisiportaisella asteikolla keskiarvolla noin 3,5. Esitetyistä väittämistä tämä toteutuu kolmanneksi huonoiten. Seuroilla voisi olla tässä asiassa parantamisen varaa, jotta he vastaisivat paremmin vanhempien kasvatusodotuksiin.

Selkeä enemmistö vanhemmista valitsi kunnianhimoiseksi ja kilpailusuuntautuneeksi urheilijaksi kasvamisen kolmen vähiten tärkeimmän asian joukkoon. Tämän perusteella vanhemmille kilpailulliset tavoitteet ja pärjääminen harrastuksessa eivät ole tärkeitä asioita. Mediassa usein nostetaan sitä esille, että lasten urheilu olisi kovin kilpailullista ja vakavaa. Monet seuravat painottavat tätä toiminnassaan esimerkiksi perustamalla lapselle kilpa- ja eliittijoukkeitä, joihin lapset valitaan kilpailullisin perustein. Vanhempien mielestä lapsen kasvaminen kunnianhimoiseksi ja kilpailusuuntautuneeksi urheilijaksi seuroissa toteutui melko hyvin. Mannerheimin Lastensuojeluliiton tutkimuksessa lapsista 45 prosenttia kertoi syyksi urheiluharrastuksen jatkamiselle sen, että pitää kilpailuista ja otteluista. Myös LIITU-tutkimuksen (2018) mukaan kilpaileminen ei ole yleinen lopettamissyy urheiluharrastukselle, sillä vain kymmenen prosenttia vastanneista piti tätä syynä lopettamiselle.

Sekä vanhempien tärkeimpänä että vähiten tärkeänä pitämä asia kuuluu liikuntakasvatukseen. Lapsen kasvaminen elinikäiseen ja monipuoliseen liikunnan harrastamiseen ei sulje sitä pois, että hänestä kasvaisi myös kunnianhimoinen ja kilpailusuuntautunut urheilija. Lapsuudessa ja nuoruudessa kilpaurheilun harrastamisella on todettu olevan vaikutusta aikuisiän liikuntaharrastamiseen ja liikunta-aktiivisuuteen. Ne, jotka harrastivat kilpaurheilua, liikkuvat enemmän aikuisena verrattuna niihin, jotka harrastivat ei-kilpailullista liikuntaa. (Appelqvist-Schmidlechner, Vaara, Vasankari, Häkkinen, Mäntysaari & Kyröläinen 2017, 2; Telama, Yang, Hirvensalo & Raitokari 2006, 17–88.)

Smith ja Smoll (2012) ovat pohtineet, vääristääkö liiallinen kilpailu ja voiton tavoittelu moraalis-eettistä ja sosiaalista kasvatusta. He toteavat kilpaurheilun olevan parhaimmillaan loistava väline moraalis-eettiselle ja sosiaaliselle kasvulle, sillä se tarjoaa mahdollisuuksia uusiin sosiaalisiin suhteisiin ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen erilaisissa tilanteissa, jolloin lapsi oppii vuorovaikutustaitoja, suvaitsevaisuutta ja itsearvostusta. Mäkinen (2007, 58–59) toteaa kilpaurheilun olevan erinomainen moraalikasvatuksen väline, koska kilpaileminen auttaa sisäistämään ja ymmärtämään arvoja, joita voi myöhemmin hyödyntää sosiaalisen toiminnan eri osa-alueilla. Hän pohtii kuitenkin, onko junioriurheilulle haitallista huippu-urheilun esimerkit huonosta moraalista: voittamisen palvonta, jolloin voittamiseen pyritään hinnalla millä hyvänsä. Keltikangas-Järvinen (2010) on kuitenkin todennut päinvastoin. Hänen mukaansa kilpailun tuomat pettymykset eivät opeta lapselle taitoja käsitellä pettymyksiä ja

itsehillintää, jolloin kilpailun kasvattava vaikutus lapsille hänen mukaansa on nolla. Vaikutukset, joita kilpailu lapsille hänen mukaansa tuottaa, ovat vihamielisyys ja aggressiivisuus.

Tässä tutkimuksessa tehtiin vertailua, onko vanhemman sukupuolella merkitystä siihen, miten tärkeinä kasvatusasiat yleisesti koettiin, mitä valittiin tärkeimmiksi ja vähiten tärkeimmiksi sekä siihen, miten kasvatusasioiden arvioitiin toteutuvan tällä hetkellä heidän lastensa jalkapalloharrastuksessa. Eroja löytyi ja seuraavaksi pohditaan sitä, mistä erot saattaisivat johtua. Miehet arvioivat väitteen ”lapsi oppisi harrastuksessaan itsehillintää sekä käsittelemään vastoinkäymisiä” (moraalis-eettinen kasvatus) olevan toiseksi tärkeintä yleisemmin kuin naiset. Tämä ero voisi johtua siitä, että monien tutkimusten mukaan miehet arvostavat kuria ja kurinalaisuutta naisia enemmän (esim. Huttunen 2001, 21; Lamb & Tamis-Lemondan 2004, 11 & Turunen 2019, 3). Voidaan siis ajatella, että miehet arvostavat ja kokevat tärkeämmäksi sen, että urheiluseurat opettavat lapsille itsehillintää ja vastoinkäymisten käsittelyä.

Kolmen vähiten tärkeimmän asian joukossa löydettiin miesten ja naisten välillä eroja. Naisille oli miehiä yleisemmin vähemmän tärkeää lapsen kasvaminen kunnianhimoiseksi ja kilpailusuuntautuneeksi urheilijaksi. Tämä saattaa selittyä sillä, että miehillä on usein enemmän kilpailullisia tavoitteita kuin naisilla. Isien rooli korostuu siinä, että heiltä tulee lapselle urheilusta aiheutuva paine pärjäämisestä. Isät antavat helpommin lapsille kritiikkiä taitojen ja kykyjen oppimisesta ja kehittymisestä, jolloin isillä on odotuksia kehittymiselle. (Schwab, Wells & Arthur-Banning 2010, 57.) Tulokset kuitenkin osoittivat sen, ettei kunnianhimoiseksi ja kilpailusuuntautuneeksi urheilijaksi ole isille erityisen tärkeää siitä huolimatta, että eroja oli verrattaessa miesten ja naisten vastauksia. Miehillä ei yhtä yleisesti tärkeää ollut se, että lapsella olisi harrastuksessaan turvallista. Tämä saattaa johtua siitä, että naiset on nähty miehiä enemmän perheen huolehtijoina ja turvallisuuden tuojina (Lamb & Tamis-Lemonda 2004, 11).

Naisten ja miesten välillä löydettiin myös eroja selvitettäessä, miten vanhemmat kokivat kasvatusasioiden toteutumisen. Miesten mielestä moraaliseen kasvatukseen liittyvä muiden kunnioittamisen sekä yhteisten sääntöjen oppiminen toteutui huonommin kuin naisten mielestä. Naisten mielestä toteutui lisäksi paremmin sosiaalisten taitojen oppiminen. Lapsen sukupuolella huomattiin olevan merkitystä siihen, mitä vanhemmat pitivät toiseksi vähiten tärkeänä asiana lapsen jalkapalloharrastuksen

kasvatustoiminnassa. Poikien vanhemmat arvioivat itsehillinnän oppimisen sekä vastoinkäymisten käsittelemisen harrastuksessa olevan tärkeämpää kuin tyttöjen vanhemmat. Tutkimusten mukaan pojat ovat alttiimpia ongelmakäyttäytymiselle, aggressiivisuudelle sekä keskittymisvaikeuksille kuin tytöt (Adenius-Jokivuori 2001, 20). Poikien ja tyttöjen temperamenttieroja on myös tutkittu ja on todettu, että tytöt kontrolloivat tehokkaammin omaa käyttäytymistään kuin pojat (Else-Quest, Hyde, Goldsmith & Van Hulle 2006, 34). Näiden tutkimusten vuoksi voidaan ajatella, että vanhemmat kokevat näiden asioiden oppimisen tärkeämmäksi urheiluseuroissa pojille kuin tytöille.

Ikäluokkien välillä löydettiin myös eroja, kun vanhemmilta kysyttiin, mikä on vähiten tärkeintä ja toiseksi vähiten tärkeintä. Nuorimpien, 3–6-vuotiaiden vanhemmat arvioivat seurassa terveellisten elämäntapojen oppimisen olevan selkeästi vähemmän tärkeää kuin muissa ikäluokissa. Tämä saattaa johtua siitä, että ikäluokan lapset ovat niin nuoria, että vanhemmat eivät koe terveellisten elämäntapojen opettamisen olevan urheiluseurojen vastuulla. Tämän ikäluokan vanhempien tavoitteet lapsen urheiluharrastuksessa voidaan olettaa koskevan muita tavoitteita kuin terveellisten elämäntapojen oppimista ja sosiaaliseen kasvatukseen, tapakasvatukseen sekä moraaliseen kasvatukseen liittyvät asiat korostuivatkin tärkeimpien asioiden terveyskasvatuksen asioita enemmän. Näitä olivat sosiaalisten taitojen oppiminen, vastuunottaminen omasta toiminnasta sekä muiden kunnioittamisen sekä yhteisten sääntöjen oppiminen. Erot olivat isoja verrattaessa nuorinta ikäluokkaa muihin ikäluokkiin, joissa edellä mainitut tavoitteet eivät nousseet juurikaan esiin. Esimerkiksi sitä, että lapsi oppisi kunnioittamaan muita sekä yhteisiä sääntöjä eivät valinneet toiseksi tärkeimmäksi asiaksi 15–18-vuotiaiden vanhemmat. Nämä lapset ovat ikäisiä, että heidän voidaan jo olettaa oppineen ne asiat, joita nuorin ikäluokka vielä harjoittelee.

Vanhemmat pitivät tärkeinä sosiaalisia tavoitteita, kuten sosiaalisten taitojen oppimista. Harrastajan iällä oli merkitystä siihen, miten ystävyys-suhteiden solmiminen harrastuksessa toteutui vanhempien arvioiden mukaan. Nuorimman ikäluokan vanhempien mielestä tavoite toteutuu huonommin kuin muiden ikäluokkien vanhempien. Tähän voi olla syynä se, että pienimpien lasten jalkapalloharrastuksessa korostuvat muut asiat, kuten motoristen taitojen opettelu ja liikunnan ilon löytäminen yleisemmin kuin sosiaalisten taitojen tukeminen. Tätä voidaan perustella sillä, että lapsen motoristen perustaitojen oppimisen vaihe tiedetään olevan ikävuosina 3–8, jolloin paine niiden

opettamiseen on ehkä suurempi kuin sosiaalisten taitojen (Jaakkola 2017, 160). Seurat voisivat hyödyntää tätä tietoa, että vanhemmat pitävät tärkeinä sosiaalisia tavoitteita ja markkinoida ja toteuttaa toimintaansa myös niiden näkökulmasta.

Tämän tutkimuksen tuloksia voivat urheiluseurat hyödyntää suunnatessaan toimintaansa tietyille kohderyhmälle. Lapset aloittavat nykypäivänä harrastamisen jo varhain, joten voidaan olettaa, että vanhemmat tekevät päätöksen siitä, millaisen harrastuksen lapsi aloittaa. Seurat voivat myös pohtia omalta osaltaan, miten nämä odotukset heillä toteutuvat ja tarvittaessa kehittää toimintaansa ja markkinointiansa siihen suuntaan, että vanhempien odotukset kohtaavat seuran järjestämän toiminnan kanssa. Seurat voisivat myös seurakohtaisesti toteuttaa tämän tyyppisiä kyselyitä toteutumisesta ja näin saada selville vanhempien tyytyväisyyttä ja odotuksia heidän oman seuransa toimintaan. Tutkimuksen aiheesta ylipäätään voidaan sanoa, että aihe kiinnosti, koska vastauksia saatiin lyhyessä ajassa paljon. Vanhempien mielipiteitä ja ajatuksia ei ole aiemmin juurikaan tutkittu, vaan tutkimus on keskittynyt seurassa toimivien toimihenkilöiden ja harrastavien lasten tutkimiseen.

Tuloksissa yllättävintä tutkijoiden mielestä oli sosiaalisen kasvatuksen vähälle huomiolle jääminen. Olisimme odottaneet, että tärkeäksi asiaksi nousisi ystävyysuhteiden solmiminen harrastuksessa, koska molemmat tutkijat pitävät tärkeimpänä omien kokemusten mukaan nimenomaan urheiluharrastuksen sosiaalista puolta. Vain kolme prosenttia vanhemmista oli sitä mieltä, että ystävyysuhteiden solmiminen harrastuksessa oli kaikkein tärkeintä.

Jatkossa voisi tutkia aiheen pohjalta sitä, että vertailisi lasten odotuksia suhteessa näihin vanhempien odotuksiin. Tähän tutkimukseen vastasivat jalkapalloa harrastavien lasten vanhemmat, joten heillä voi olla erilaisia odotuksia harrastusta kohtaan kuin heidän lapsillaan. Lisäksi mielenkiintoista olisi selvittää, nyt jo harrastamisen lopettaneiden kokemuksia siitä, mitkä asiat olivat tärkeitä heille heidän omissa lapsuuden ja nuoruuden harrastuksissaan ja mistä he erityisesti kokevat olleen hyötyä myöhemmin aikuisiällä.

Tässä tutkimuksessa selvitettiin sekä harraste- että kilpajoukkueessa pelaavien lasten vanhempien odotuksia jalkapalloharrastuksen kasvatustoiminnalle. Jatkossa olisi mielenkiintoista tutkia, eroaako harraste- ja kilparyhmien vanhempien odotukset harrastuksen kasvatustoiminnalle toisistaan.

LÄHTEET

- Adenius-Jokivuori, M. 2001. Esi- ja alkuopetusluokkien oppilaiden oppimisvaikeuksiin liittyvän erityisen tuen tarpeen kartoitus. Selvitystyö. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Lapsitutkimuskeskus, Jyväskylän seudun kunnat ja Niilo Mäki Insituutti.
- Alasuutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa? Helsinki: Gaudeamus.
- Alderson, J. & Crutchley, D. 1990. Physical education and the national curriculum. Teoksessa N. Armstrong (ed.) *New Direction in Physical Education 1*. Champaign, IL: Human Kinetics, 37–38.
- Allard, E. 2000. Urheilu kansakunnan rakentajana. Teoksessa H. Roiko-Jokela;& E. Siironen, *Urheilun etiikka ja arki. Suomen urheiluhistoriallisen seuran vuosikirja 2000*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 13–26.
- Appelqvist-Schmidlechner, K., Vaara, J., Vasankari, T., Häkkinen, A., Mäntysaari, M. & Kyröläinen, H. 2017. Lapsuusajan kilpaurheilu suojaa psyykkiseltä oireilulta aikuisiässä. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.
- Blomqvist, M. Mononen, K. Koski, P. & Kokko, S. 2018. Urheilu ja seuraharrastaminen. Teoksessa S. Kokko & L. Martin, *Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2019:1: Valtion liikuntaneuvosto, 47–56.
- Elliott S. N. & Lang S. C. 2004. Social skills training. Teoksessa C. Spielberger (ed.) *Encyclopedia of Applied Psychology, Volume 3*, Oxford, Elsevier, 427–433.
- Elo, P. 1993. Koulun mahdollisuudet hyvään. Teoksessa T. Airaksinen, P. Elo, K. Helkama & B. Wahlström (toim.) *Hyvän opetus. Arvot, arvokeskustelu ja eettinen kasvatustavo koulussa*. Helsinki: Painatuskeskus, 70–94.
- Else-Quest, N. M., Hyde, J. S., Goldsmith, H. & Van Hulle, C. A. 2006. Gender differences in temperament: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 1(132), 33–72.
- Ewles, L. & Simnett, I. 1995. *Terveysten edistämisen opas*. Keuruu: Otava.
- Graham, G. Holt, S. A. & Parker, M. 2010. *Children Moving: A Reflective Approach to Teaching Physical Education with Movement Analysis Wheel*. 8.painos. Boston MA: McGraw-Hill Higher Education.
- Greenberg, J. 1998. *Health education: Learner.Centered instructional strategies*. (4. p.). United States of America: McGraw-Hill.

- Hämäläinen, J. 2011. Kotikasvatuksen arvot lapsen henkisenä pääomana. Teoksessa T. Jantunen & E. Ojanen (toim.) Arvot kasvatuksessa. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 57–74.
- Hämäläinen, J. & Nivala, E. 2008. Kasvatustiede. Pedagogisen ihmistyön tiede. Kuopio: Unipress.
- Hämäläinen, K. 2008. Urheilija ja valmentaja urheilun maailmassa: eetokset, ihanteet ja kasvatustarinoita. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Haarma, M. 2010. Nuori Suomi muuttuvassa liikuntakulttuurissa. Jyväskylän yliopisto: Liikuntatieteiden laitos.
- Happo, I. 2006. Varhaiskasvattajan asiantuntijuus. Asiantuntijaksi kehittyminen Lapinläänissä. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.
- Heikinaro-Johansson, P. & Hirvensalo, M. 2007. Johdatus liikuntadidaktiikkaan. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson & T. Huovinen (toim.) Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. Helsinki: WSOY, 94–113
- Heikinaro-Johansson, P. Varstala, V. & Lyyra, M. 2008. Yläkoululaisten kiinnostus koululiikuntaan ja kiinnostuksen yhteydet vapaa-ajan liikunnan harrastamiseen. Liikunta & Tiede 45 (6), 31–37.
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Porvoo: Edita Publishing Oy.
- Heikkinen, H. Huttunen, R. & Pesonen, J. 2012. Liikuntakasvatuksen eetos. Liikunta & Tiede (49), 18–22.
- Heinilä, K. 2001. Terve sielu terveessä ruumiissa. Jyväskylä: Kopijyvä Oy.
- Helminen, M.-L. & Iso-Heininiemi, M. 1999. Vanhemmuuden roolikartta. Käyttäjän opas. Suomen kuntaliitto. Helsinki: Kuntaliiton painatuskeskus.
- Helve, H. 2002. Arvot, muutos ja nuoret. Helsinki: Vastapaino.
- Hirsjärvi, S. 1983. Kasvatustieteen käsitteistö. Helsinki: Otava.
- Huttunen, J. 1995. Kasvattajana toimiminen. Teoksessa S. Kaitila (toim.) Johdatus kasvatustieteeseen. Vantaa: Tummanvuoren Kirjapaino Oy, 45–59.
- Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. Juva: PS-kustannus.
- Jaakkola, T. 2010. Liikuntataitojen oppiminen ja taitoharjoittelu. Jyväskylä: PS-kustannus.

- Jaakkola, T. 2017. Liikuntataitojen oppiminen. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (toim.) Liikuntapedagogiikka. Jyväskylä: PS-kustannus, 160.
- Jokinen, E. 2005. Aikuisten arki. Helsinki: Gaudeamus.
- Jääskeläinen, L., Korpilauri, A. & Tikkanen, J. 1985. Liikunnan didaktiikka. Helsinki: Otava
- Kallio, E. 2005. Kasvatus hajoavassa ajassa. Nuorten arvot ja moraalikasvatuksen mahdollisuudet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Kalliopuska, M. 1995. Sosiaaliset taidot. Helsinki: Painatuskeskus.
- Kannas, L. 2006. Terveystieto-oppiaineen pedagogisia lähtökohtia. Teoksessa H. Peltonen & L. Kannas (toim.) Terveystieto tutuksi: Ensiapua terveystiedon opettamiseen. Helsinki: Opetushallitus, 9–36.
- Kantola, P., Lehtimäki, R. & Talsi, M. 1994. Kansan terveys. 6. painos. Hämeenlinna: Karisto.
- Karen, J. 2001. Measuring children's social functioning. *Child Psychology & Psychiatry Review* 6 (4), 181–188.
- Kari, J. 2011. Urheilu-uralta opettajaksi opiskelemaan – neljä kilpaurheilijamiestä liikuntakokemustensa tulkitsijoina luokanopettajaopintojensa alussa. *Liikunta & Tiede* (48), 46–54.
- Kekkonen, M. 2004. Vanhemmuutta etsimässä ja tukemassa. Lapsiperheiden peruspalveluiden kehittäminen. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus. Raportteja 281. Helsinki: Stakes.
- Keltikangas-Järvinen, L. 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Helsinki: WSOY.
- Kilic, K. & Levent Ince, M. 2015. Use of Sports Science Knowledge by Turkish Coaches. *International Journal of Exercise Science* 8 (1). 21–37.
- Knafo, A. & Schwartz, S. 2003. Parenting and adolescents' accuracy in perceiving parental values. *Child Development*.
- Kokko, S. 2013. Liikuntakasvatus organisoidussa urheilussa. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (toim.) Liikuntapedagogiikka. Opetus 2000. Jyväskylä: PS-kustannus, 114–130.

- Kokko, S. & Martin, L. 2018. Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa: LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018. Helsinki: Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 1.
- Kokkonen, J. 2015. Suomalainen liikuntakulttuuri – juuret, nykyisyys ja muutossuunnat. Helsinki: Suomen urheilusäätiön tutkimuksia nro 3.
- Korhonen, J. 1998. Terveyskasvatuksen ja terveystiedon opetus suunnitelmat sekä näkökohtia niiden kehittämiseksi. Terveystieteen laitoksen julkaisusarja 8.
- Koski, L. 2001. Hyvä tyttö ja poika. Ihanteelliset yksilöt aapisten moraalisisissa kertomuksissa. Teoksessa T. Tolonen (toim.) Suomalainen koulu ja kulttuuri. Tampere: Vastapaino, 21–49.
- Koski, P. 1994. Liikuntaseura toimintaympäristössään. *Studies in Sport, Physical Education and Health* 35. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Koski, P. 2005. Sport: The Road to Health? Teoksessa T. Hoikkala, P. Hakkarainen & S. Laine (toim.) *Youth Cultures, prevention and policy*. Helsinki: Finnish Youth Research Network, 295–337.
- Koski, P. 2007. Liikunnan ja urheilun seuratoiminta nuorisotyönä. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perusteet, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimuseuran julkaisuja 76, 299–319.
- Koski, P. 2009. Liikunta- ja urheiluseurat muutoksessa. Helsinki: SLU.
- Koski, P. 2013. Liikuntasuhde ja liikuntakasvatus. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (toim.) *Liikuntapedagogiikka*. Opetus 2000. Jyväskylä: PS - kustannus, 87–114.
- Koski, P. & Hirvensalo, M. 2019. Liikunnan merkitykset ja esteet. Valtion Liikuntaneuvosto.
- Koski, P. & Mäenpää, P. 2018. Suomalaiset liikunta- ja urheiluseurat muutosessa 1986–2016. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:25.
- Koski, P., Matarma, T., Pedisic, Z., Kokko, S., Lane, A., Hartmann, H. & Savola, J. 2017. Sports Club for Health (SCforH) – Ohjeistusta urheiluseuroille terveystieteellisen näkökulman hyödyntämiseen. Helsinki: Suomen Olympiakomitea.
- Kurki, L. 2006. Hyvä ihminen ja aktiivinen kansalainen. Teoksessa A. Harju (toim.) *Hyvä ihminen ja aktiivinen kansalainen*. Sivistysliitto: Kansalaisfoorumi, 120–147.

- Kvanti-MOTV. 2004. Kvantitatiivisten menetelmien tietovaranto. Ristiintaulukointi: <https://www.fsd.uta.fi/metelmaopetus/ristiintaulukointi/ristiintaulukointi.html>. Luettu 11.1.2020.
- Kyrönlampi-Kylmänen, T. 2010. Lapsen hyvä arki. Helsinki: Kirjapaja.
- Lämsä, J. 2009. Lasten ja nuorten urheilu yhteiskunnassa. Teoksessa H. Hakkarainen, T. Jaakkola, S. Kalaja, A. Nikander & J. Riski (toim.) Lasten ja nuorten urheiluvallennuksen perusteet. Lahti: VK-Kustannus Oy, 15–42
- Laakso, L. 2007. Liikuntakasvatuksen ja liikuntapedagogiikan perusteet. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson & T. Huovinen (toim.) Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan Helsinki: WSOY, 14–18
- Lamb, M. & Tamis-Lemondan, C. 2004. The role of the father: an introduction. Teoksessa M. Lamb (ed.) The Role of the Father in Child Development. New Jersey: WILEY, 1–31.
- Launonen, L. 2000. Eettinen kasvatusajattelu suomalaisen koulun pedagogisissa teksteissä 1860-luvulta 1990-luvulle. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Lehtonen, K. 2009. Ohjaajat ja valmentajat lasten ja nuorten seuratoiminnan kehityshankkeissa. Liikunnan ja kansanterveyden edistämisyhtiö LIKES.: Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 225.
- Lehtonen, K. 2009. Ohjaajat ja valmentajat lasten ja nuorten seuratoiminnan kehityshankkeissa. Jyväskylän yliopistopaino: Liikunnan ja kansanterveyden edistämisyhtiö LIKES.
- Leino, A.-L. & Leino, J. 1995. Kasvatustieteen perusteet. 5. painos. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Lillard, A. 2005. Montessori: The Science Behind The Genius. Oxford University Press.
- Liukkonen, J. 1990. Kasvattaako urheilu? Teoksessa H. Itkonen & J. Westergård (toim.) Lapsi ja nuori urheiluseurassa. Helsinki: Työväen urheiluliitto, 41–56.
- Liukkonen, J. 2009. Liikuntakasvatuksen haasteena: Kasvattaminen liikuntaan ja kasvattaminen liikunnan avulla. Liikunta & Tiede 46 (4), 34–36.
- Mäkinen, O. 2007. Samalta viivalta? Helsinki: Kirjapaja.
- Magnette, P. 2005. Citizenship: the History of an Idea. Colchester: ECPR Press.

- Malinen, K., Härmä, S., Sevón, E. & Kinnunen, U. 2005. Miten meillä menee? Työssäkäyvien pienten lasten vanhempien kokemuksia perhe-elämästä ja työstä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston perhetutkimuskeskus.
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto. 2018. "Jos siel ois joku kaveri" – Lasten ja nuorten kokemuksia liikuntaharrastuksista. Mannerheimin Lastensuojeluliitto.
- Manninen, M. 2013. Viikko käytöksen sparrausta. Opettaja 34/2013, 42.
- Merisuo-Storm, T. & Soininen, M. 2009. Kasvatustieteellisen tutkimuksen perusteet. Turun yliopisto: Rauman opettajankoulutuslaitos.
- Metsämuuronen, J. 2003. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. 2. painos. International methelp ky. Jyväskylä: Gummerus Oy.
- Moilanen, P. 2006. Opettaja kasvattajana. Johdatusta opettajan ammatin eettisiin kysymyksiin. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Mononen, K., Blomqvist, M., Koski, P. & Kokko, S. Urheilu ja seuraharrastaminen. Teoksessa S. Kokko & A. Mehtälä (toim.) Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2016. Helsinki: Valtion Liikuntaneuvosto, 27–35.
- Opetushallitus. 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Helsinki.
- Palovaara, M. 2007. Yhteisöllisyys kunniaan. Lasten ja nuorten sosiaalisen kehityksen turvaaminen koulussa ja päiväkodissa. Teoksessa A. Niikko, I. Pellikka & E. Savolainen (toim.) Oppimista, opetusta ja monitieteisyyttä. Joensuun Yliopisto, Savonlinnan opettajankoulutuslaitos, Savonlinna, 70–92.
- Pulkkinen, K. 2003. Eettistä kasvatusta? Laadullinen tutkimus urheilulajiliittojen perustason koulutusmateriaaleista. Jyväskylän yliopisto: Liikuntakasvatuksen laitos.
- Pulkkinen, S. Korsman, J. & Mustonen, J. 2013. Valmentaminen salibandyssä. Juva: PS-kustannus.
- Puolimatka, T. 1995. Kasvatus ja filosofia. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
- Puolimatka, T. 1999. Kasvatuksen mahdollisuudet ja rajat. Minuuden rakentamisen filosofia. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Pyykkönen, T. 2014. Liikunta on myös käsitteiden peliä. Liikunta & Tiede(51), 25–28.
- Pönkkö, A. & Sääkslahti, A. 2011. Liikkuva lapsi. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 139.

- Räsänen, R. 1993. Eettinen kasvatus opettajankoulutuksessa, osa I. Peruskäsitteitä ja filosofia lähtökohtia. Oulun yliopisto: Kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia 88.
- Rottensteiner, C. 2015. Valmentaja-urheilijasuhteeseen kannattaa panostaa nuorisourheilussa. *Liikunta & Tiede*(53), 16–17.
- Suomen Valmentajat ry. Toiminta- ja taloussuunnitelma.
<https://www.suomenvalmentajat.fi/@Bin/254125/Toimintasuunnitelma%202011.pdf>.
Luettu 8.9.2019.
- Sääkslahti, A. 2015. *Liikunta varhaiskasvatuksessa*. Juva: PS-kustannus.
- Salmivalli, C. 1998. *Koulukiusaaminen ryhmäilimiönä*. Tampere: Tammer-Paino oy.
- Salmivalli, C. 2005. *Kaverien kanssa. Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Schwab, K., Wells, M. S. & Arthur-Banning, S. Experiences in Youth Sports: A Comparison Between Players' and Parents' Perspectives. *Journal of Sport Administration & Supervision*, 1(2). Luettu 1.4.2010.
- Sinkkonen, J. 2012a. *Lapsen kanssa: hyvinä ja pahoina päivinä*. Helsinki: WSOY.
- Sinkkonen, J. 2012b. *Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun*. Helsinki: WSOY.
- Smith, R. & Smoll, F. 2012. *Parenting young athletes: developing champions in sports and life*. Inc: Rowman & Littlefield Publishers.
- Solasaari, U. 2003. Rakkaus ja arvot kasvattavat persoonan – Max Schelerin kasvatustieteiden filosofiaa. Helsingin yliopisto: Kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 187.
- Suomen Liikunta ja Urheilu. Noudettu osoitteesta Urheiluseurat 2010-luvulla. SLU-julkaisusarja 1/2012:
<http://www.sport.fi/system/resources/W1siZiIsIjIwMTQvMDQvMTcvMTRfMjlfMTZfNDI1X1VyaGVpbHVzZXVvYXRfMjAxMF9sdXZ1bGxhLnBkZiJdXQ/Urheiluseurat%202010-luv> Luettu 9.8.2012.
- Suomen Palloliitto. 2019. Sähköpostitse saatu tilastotieto. 24.1.2020. Viitattu 2.2.2020.
- Suomen Palloliitto. 2016. *Suomalaisen jalkapallon ja futsalin strategia 2016-2020*. Suomen Palloliitto.

- Tähtinen, J., Laakkonen, E. & Broberg, M. 2011. Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita. Turku: Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisuja C:20.
- Telama, R. 2013. Koululiikunnan tehtävänä on opettaa. *Liikunta & Tiede*(50), 85.
- Telama, R., Hirvensalo, M. & Yang, X. 2014. Liikunnallisen elämäntavan eväät alkavat rakentua varhain lapsuudessa. *Liikunta & Tiede* 51 (1), 4–9.
- Telama, R., Yang, X., Hirvensalo, M. & Raitakari, O. 2006. Participation in Organized Youth Sport as a Predictor of Adult Physical Activity: A 21-Year Longitudinal Study. *Pediatric Exercise Science* 17.
- Terho, P. 2002. Terveyskasvatus. Teoksessa P. Terho, E.-L. Ala-Laurila, J. Laakso, H. Krogius & M. Pietikäinen (toim.) *Kouluterveydenhuolto*. 2. painos, 405. Helsinki: Duodecim, 405–411.
- Turunen, A. 2019. Isän merkitys. Itä-Suomen yliopisto, Lääketieteen laitos.
- Tutkimuseettinen Neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa.
- Tutkimuseettinen Neuvottelukunta. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3.
- Vella, S., Crowe, T. & Oades, L. The Role of the Coach in Facilitating Positive Youth Development: Moving from Theory to Practice. *Journal of Applied Sport Psychology* 23, 33–48.
- Vertio, H. 2003. Terveysten edistäminen. Jyväskylä: Tammi.
- Viita, S. 2010. Urheiluseuran junioritoiminta tukemassa nuoren kansalaiseksi kasvamista. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Vilén, M., Vihunen, R., Vartiainen, J., Sivén, T. & Kurvinen, A. 2013. Lapsuus: Erityinen elämänvaihe. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- World Health Organization. 2012. Health education: theoretical concept, effective strategies and core competencies.
https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/119953/EM-RPUB_2012_EN_1362.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 13.8.2019

LIITE 1. Kyselylomake

Vanhempien odotukset lasten jalkapalloharrastuksen kasvatustoiminnalle

Tervetuloa vastaamaan kyselyymme. Tarkoituksemme on tutkia teidän, vanhempien, kasvatusodotuksia lastenne jalkapalloharrastukselle. Lisäksi tutkimme, miten nämä odotukset toteutuvat.

Vastaaminen tapahtuu aina niin, että yksi vastaus koskee yhtä lasta. Jos perheessäsä on useampia lapsia, voit vastata kyselyyn useamman kerran.

Tiedot ovat luottamuksellisia. Vastaajia ei voida tunnistaa tuloksista. Tulokset raportoidaan niin, että tulokset eivät ole yhdistettävissä yksittäisiin vastaajiin. Kyselyyn vastaaminen vie aikaa korkeintaan 10 minuuttia ja on täysin vapaaehtoista.

Kiitämme jo etukäteen vastauksista!

1. Saako kyselyn vastauksia käyttää akateemisessa tutkimuksessa?

- Kyllä
- Ei

2. Kyselyyn vastaajan (huoltajan) sukupuoli

- Mies
- Nainen
- Muu
- En halua sanoa

3. Lapsen sukupuoli

- Poika
- Tyttö
- Muu

En halua sanoa

4. Lapsen syntymävuosi

- 2001
- 2002
- 2003
- 2004
- 2005
- 2006
- 2007
- 2008
- 2009
- 2010
- 2011
- 2012
- 2013
- 2014
- 2015
- 2016

5. Harrastuksen kesto vuosina

- Alle 1 vuosi
- 1 vuosi
- 2 vuotta
- 3 vuotta
- 4 vuotta
- 5 vuotta
- 6 vuotta
- 7 vuotta
- 8 vuotta
- 9 vuotta

10 vuotta tai enemmän

6. Asuinpaikkakunta

7. Jalkapalloseura, jossa lapsi harrastaa

8. Arvioi jalkapalloseuralle ja -joukkueelle maksettavien harrastusmaksujen suuruutta ensin kuukausitasolla ja sitten vuositasolla

~~Kuukausitasolla~~
Kuukausitasolla
€/kuukausi

Vuositasolla
€/vuosi

9. Arvioi, miten tärkeinä koet seuraavat asiat ovat lapsesi jalkapalloharrastuksessa.

	1. Ei ollenkaan tärkeää	2. Vain vähän tärkeää	3. Melko tärkeää	4. Tärkeää	5. Erittäin tärkeää	99. En osaa sanoa
1. Seura kannustaisi lasta monipuoliseen ja elinikäiseen liikunnan harrastamiseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Lapsesta kasvaisi kunnianhimoinen ja kilpailusuuntaunut urheilija	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Lapsi oppisi seurassa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Lapsi kasvaisi seurassa muita arvostavaksi ja muut hyväksyväksi	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Lapsi oppisi seurassa terveellisiä elämäntapoja	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. Lapsella olisi harrastuksessaan turvallista	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	1. Ei ollenkaan tärkeää	2. Vain vähän tärkeää	3. Melko tärkeää	4. Tärkeää	5. Erittäin tärkeää	99. En osaa sanoa
7. Lapsi oppi harrastuksessaan itsehillintää sekä käsittelemään vastoinkäymisiä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Lapsi oppi kunnioittamaan muita sekä yhteisiä sääntöjä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. Lapsi solmisi ystävyysuhteita harrastuksessaan	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. Lapsi oppi sosiaalisia taitoja	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Seuraavaksi luetellaan erilaisia asioita, jotka liittyvät seurojen kasvatustoimintaan. Tehtäväsi on valita niistä kolme tärkeintä asiaa, joita odotat lapsesi jalkapalloseuran kasvatustoiminnalta.

1. Seura kannustaisi lasta monipuoliseen ja elinikäiseen liikunnan harrastamiseen
2. Lapsesta kasvaisi kunnianhimoinen ja kilpailusuuntaunut urheilija
3. Lapsi oppisi seurassa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan
4. Lapsi kasvaisi seurassa muita arvostavaksi ja muut hyväksyväksi
5. Lapsi oppisi seurassa terveellisiä elämäntapoja
6. Lapsella olisi harrastuksessaan turvallista
7. Lapsi oppisi harrastuksessaan itsehillintää sekä käsittelemään vastoinkäymisiä
8. Lapsi oppisi kunnioittamaan muita sekä yhteisiä sääntöjä
9. Lapsi solmisi ystävyysuhteita harrastuksessaan
10. Lapsi oppi sosiaalisia taitoja

10. Mikä vaihtoehdoista on sinulle lapsesi jalkapalloharrastuksessa kaikkein tärkeintä?

1. Seura kannustaisi lasta monipuoliseen ja elinikäiseen liikunnan harrastamiseen
2. Lapsesta kasvaisi kunnianhimoinen ja kilpailusuuntaunut urheilija
3. Lapsi oppisi seurassa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan
4. Lapsi kasvaisi seurassa muita arvostavaksi ja muut hyväksyväksi
5. Lapsi oppisi seurassa terveellisiä elämäntapoja

- 6. Lapsella olisi harrastuksessaan turvallista
- 7. Lapsi oppisi harrastuksessaan itsehillintää sekä käsittelemään vastoinkäymisiä
- 8. Lapsi oppisi kunnioittamaan muita sekä yhteisiä sääntöjä
- 9. Lapsi solmisi ystävyysuhteita harrastuksessaan
- 10. Lapsi oppisi sosiaalisia taitoja

11. Mikä vaihtoehdoista on sinulle lapsesi jalkapalloharrastuksessa toiseksi tärkeintä?

- 1. Seura kannustaisi lasta monipuoliseen ja elinikäiseen liikunnan harrastamiseen
- 2. Lapsesta kasvaisi kunnianhimoinen ja kilpailusuuntaunut urheilija
- 3. Lapsi oppisi seurassa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan
- 4. Lapsi kasvaisi seurassa muita arvostavaksi ja muut hyväksyväksi
- 5. Lapsi oppisi seurassa terveellisiä elämäntapoja
- 6. Lapsella olisi harrastuksessaan turvallista
- 7. Lapsi oppisi harrastuksessaan itsehillintää sekä käsittelemään vastoinkäymisiä
- 8. Lapsi oppisi kunnioittamaan muita sekä yhteisiä sääntöjä
- 9. Lapsi solmisi ystävyysuhteita harrastuksessaan
- 10. Lapsi oppisi sosiaalisia taitoja

12. Mikä vaihtoehdoista on sinulle lapsesi jalkapalloharrastuksessa kolmanneksi tärkeintä?

- 1. Seura kannustaisi lasta monipuoliseen ja elinikäiseen liikunnan harrastamiseen
- 2. Lapsesta kasvaisi kunnianhimoinen ja kilpailusuuntaunut urheilija
- 3. Lapsi oppisi seurassa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan
- 4. Lapsi kasvaisi seurassa muita arvostavaksi ja muut hyväksyväksi
- 5. Lapsi oppisi seurassa terveellisiä elämäntapoja
- 6. Lapsella olisi harrastuksessaan turvallista
- 7. Lapsi oppisi harrastuksessaan itsehillintää sekä käsittelemään vastoinkäymisiä
- 8. Lapsi oppisi kunnioittamaan muita sekä yhteisiä sääntöjä
- 9. Lapsi solmisi ystävyysuhteita harrastuksessaan
- 10. Lapsi oppisi sosiaalisia taitoja

Seuraavaksi tehtäväsi on valita edellä esitetyistä vaihtoehdoista kolme vähiten tärkeintä asiaa, joita odotat lapsesi jalkapalloseuran kasvatustoiminnalta.

1. Seura kannustaisi lasta monipuoliseen ja elinikäiseen liikunnan harrastamiseen
2. Lapsesta kasvaisi kunnianhimoinen ja kilpailusuuntaunut urheilija
3. Lapsi oppisi seurassa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan
4. Lapsi kasvaisi seurassa muita arvostavaksi ja muut hyväksyväksi
5. Lapsi oppisi seurassa terveellisiä elämäntapoja
6. Lapsella olisi harrastuksessaan turvallista
7. Lapsi oppisi harrastuksessaan itsehillintää sekä käsittelemään vastoinkäymisiä
8. Lapsi oppisi kunnioittamaan muita sekä yhteisiä sääntöjä
9. Lapsi solmisi ystävyysuhteita harrastuksessaan
10. Lapsi oppisi sosiaalisia taitoja

13. Mikä vaihtoehdoista on sinulle lapsesi jalkapalloharrastuksessa kaikkein vähiten tärkeintä?

- 1. Seura kannustaisi lasta monipuoliseen ja elinikäiseen liikunnan harrastamiseen
- 2. Lapsesta kasvaisi kunnianhimoinen ja kilpailusuuntaunut urheilija
- 3. Lapsi oppisi seurassa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan
- 4. Lapsi kasvaisi seurassa muita arvostavaksi ja muut hyväksyväksi
- 5. Lapsi oppisi seurassa terveellisiä elämäntapoja
- 6. Lapsella olisi harrastuksessaan turvallista
- 7. Lapsi oppisi harrastuksessaan itsehillintää sekä käsittelemään vastoinkäymisiä
- 8. Lapsi oppisi kunnioittamaan muita sekä yhteisiä sääntöjä
- 9. Lapsi solmisi ystävyysuhteita harrastuksessaan
- 10. Lapsi oppisi sosiaalisia taitoja

14. Mikä vaihtoehdoista on sinulle lapsesi jalkapalloharrastuksessa toiseksi vähiten tärkeää?

- 1. Seura kannustaisi lasta monipuoliseen ja elinikäiseen liikunnan harrastamiseen
- 2. Lapsesta kasvaisi kunnianhimoinen ja kilpailusuuntaunut urheilija

- 3. Lapsi oppi seurassa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan
- 4. Lapsi kasvasi seurassa muilla arvostavaksi ja muut hyväksyväksi
- 5. Lapsi oppi seurassa terveellisiä elämäntapoja
- 6. Lapsella olisi harrastuksessaan turvallista
- 7. Lapsi oppi harrastuksessaan itsehillintää sekä käsittelemään vastoinkäymisiä
- 8. Lapsi oppi kunnioittamaan muita sekä yhteisiä sääntöjä
- 9. Lapsi solmisi ystävyysuhteita harrastuksessaan
- 10. Lapsi oppi sosiaalisia taitoja

15. Mikä vaihtoehdoista on sinulle lapsesi jalkapalloharrastuksessa kolmanneksi vähiten tärkeää?

- 1. Seura kannustaisi lasta monipuoliseen ja elinikäiseen liikunnan harrastamiseen
- 2. Lapsesta kasvasi kunnianhimoinen ja kilpailusuuntaunut urheilija
- 3. Lapsi oppi seurassa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan
- 4. Lapsi kasvasi seurassa muilla arvostavaksi ja muut hyväksyväksi
- 5. Lapsi oppi seurassa terveellisiä elämäntapoja
- 6. Lapsella olisi harrastuksessaan turvallista
- 7. Lapsi oppi harrastuksessaan itsehillintää sekä käsittelemään vastoinkäymisiä
- 8. Lapsi oppi kunnioittamaan muita sekä yhteisiä sääntöjä
- 9. Lapsi solmisi ystävyysuhteita harrastuksessaan
- 10. Lapsi oppi sosiaalisia taitoja

16. Arvioi, miten seuraavat asiat toteutuvat tällä hetkellä lapsesi jalkapalloharrastuksessa?

	1. Ei toteudu	2. Toteutuu jonkin verran	3. Toteutuu melko hyvin	4. Toteutuu hyvin	5. Toteutuu erittäin hyvin	99. En osaa sanoa
1. Seura kannustaisi lasta monipuoliseen ja elinikäiseen liikunnan harrastamiseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Lapsesta kasvasi kunnianhimoinen ja kilpailusuuntaunut urheilija	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	1. Ei toteudu	2. Toteutuu jonkin verran	3. Toteutuu melko hyvin	4. Toteutuu hyvin	5. Toteutuu erittäin hyvin	99. En osaa sanoa
3. Lapsi oppisi seurassa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Lapsi kasvaisi seurassa muita arvostavaksi ja muut hyväksyväksi	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Lapsi oppisi seurassa terveellisiä elämäntapoja	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. Lapsella olisi harrastuksessaan turvallista	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Lapsi oppisi harrastuksessaan itsehillintää sekä käsittelemään vastoinkäymisiä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Lapsi oppisi kunnioittamaan muita sekä yhteisiä sääntöjä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. Lapsi solmisi ystävyysuhteita harrastuksessaan	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. Lapsi oppisi sosiaalisia taitoja	☐	☐	☐	☐	☐	☐

17. Vapaa sana

LIITE 2. Keskiarvot ja keskihajonnat vanhempien arvioista siitä, miten tärkeinä he pitivät esitettyjä kasvatusväittämiä lastensa jalkapalloharrastuksessa.

Väittäjä	Keskiarvo	Keskihajonta
Lapsella olisi harrastuksessaan turvallista (terveyskasvatus).	4,77	0,340
Lapsi kasvaisi seurassa muita arvostavaksi ja muut hyväksyväksi (tapakasvatus).	4,75	0,337
Seura kannustaisi lasta monipuoliseen ja elinikäiseen liikunnan harrastamiseen (liikuntakasvatus).	4,71	0,330
Lapsi oppisi kunnioittamaan muita sekä yhteisiä sääntöjä (moraalis-eettinen kasvatus).	4,71	0,316
Lapsi oppisi seurassa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan (tapakasvatus).	4,52	0,261
Lapsi oppisi harrastuksessaan itsehillintää sekä käsittelemään vastoinkäymisiä (moraalis-eettinen kasvatus).	4,49	0,251
Lapsi oppisi sosiaalisia taitoja (sosiaalinen kasvatus).	4,48	0,252
Lapsi oppisi seurassa terveellisiä elämäntapoja (terveyskasvatus).	4,48	0,250
Lapsi solmisi ystävyysuhteita harrastuksessaan (sosiaalinen kasvatus).	4,28	0,215
Lapsesta kasvaisi kunnianhimoinen ja kilpailusuuntautunut urheilija (liikuntakasvatus).	2,49	0,133

LIITE 3. Keskiarvot ja keskihajonnat vanhempien arvioista siitä, miten kasvatusväittämät toteutuvat tällä hetkellä lapsen jalkapalloharrastuksessa.

Väittämä	Keskiarvo	Keskihajonta
Lapsella olisi harrastuksessaan turvallista (terveyskasvatus).	4,19	0,211
Lapsi oppisi kunnioittamaan muita sekä yhteisiä sääntöjä (moraalis-eettinen kasvatus).	4,0	0,185
Lapsi oppisi sosiaalisia taitoja (sosiaalinen kasvatus)	3,85	0,182
Lapsi solmisi ystävyysuhteita harrastuksessaan (sosiaalinen kasvatus).	3,82	0,160
Lapsi oppisi harrastuksessaan itsehillintää sekä käsittelemään vastoinkäymisiä (moraalis-eettinen kasvatus).	3,74	0,181
Lapsi kasvaisi seurassa muita arvostavaksi ja muut hyväksyväksi (tapakasvatus).	3,66	0,153
Lapsi oppisi seurassa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan (tapakasvatus).	3,52	0,173
Seura kannustaisi lasta monipuoliseen ja elinikäiseen liikunnan harrastamiseen (liikuntakasvatus).	3,47	0,128
Lapsesta kasvaisi kunnianhimoinen ja kilpailusuuntautunut urheilija (liikuntakasvatus).	3,38	0,107
Lapsi oppisi seurassa terveellisiä elämäntapoja (terveyskasvatus).	3,34	0,128